

Les migracions humanes

Pere Roig (coord.), Jaume Sala, Alonso Pallí, Montserrat Camps

OCTUBRE 2001

documents interdisciplinaris per a joves

1284

Les migracions humanes

**Pere Roig
Jaume Sala
Alonso Pallí
Montse Camps**

FUNDACIO JAUME BOFILL

documents interdisciplinaris per a joves

Autors:

**Jaume Sala (Ciències Socials)
Alonso Pallí (Ciències Naturals, Tecnologia)
Montserrat Camps (Llengua)
Pere Roig (Matemàtica)**

Disseny interior i maquetació:

Alonso Pallí, Pere Roig

Coordinació:

Pere Roig

Octubre 2001

Índex

I Part. Introducció i conceptes bàsics	5
Les migracions, un problema d'ara i d'aquí?	6
Aclarim el significat de les paraules	7
La definició lògica de conceptes	9
II Part. Els fluxos migratoris, en l'espai i en el temps	11
Tots som africans	12
Hi ha hagut sempre moviments migratoris?	15
Els grans fluxos migratoris actuals	16
Orientar-se en un món cada poc més proper	17
Però, què és un planisferi?	19
Espanya, de país d'emigració a país d'immigració	21
Una manera de representar els fluxos	25
Com fer un arbre genealògic?	27
La tècnica de l'enquesta	28
Com representar les dades d'una enquesta	29
Històries de joves immigrants	32
III Part. Les causes de les migracions	33
No tots els emigrants estan en la mateixa situació	34
L'ampla tipologia de causes que originen les migracions	35
Poemes i cançons de l'emigració	38
Les taxes que ens ajuden a descobrir la misèria	40
Què és l'Índex de Desenvolupament Humà (IDH)?	42
Quants Móns hi ha? Un o tres?	44
Més dades per a entendre les causes de les migracions	45
Els animals també migren	46
Animals que vingueren de fora	49
IV Part. Les causes de les migracions	51
La immigració: problemes o beneficis, per a qui?	52
L'opinió d'un escriptor sobre la immigració: tesis i arguments	64
Existeixen persones (o quadrilàters) <i>normals</i> ?	65
Les migracions sempre han provocat canvis lingüístics	68
Les migracions també han deixat la seva petjada en la gastronomia	70
Quin és el nom i la procedència del plat X?	72
Es possible i adient controlar el tràfic de pasteres per l'Estret de Gibraltar?	73
Les llargues migracions d'algunes plantes conreades	76
Animals que emigraren sense ser migratoris	77
Les conseqüències de les migracions	78
Conclusions i preguntes claus	82

Primera part

Introducció i conceptes bàsics

Les migracions, un problema d'ara i d'aquí?

Darrerament la nostra societat s'està veient trasbalsada a causa de les contínues notícies que surten als mitjans de comunicació:

- **Pateres** enfonsades amb magribins morts quan intentaven creuar l'Estret de Gibraltar
- **Polissons** viatjant en camions en condicions perilloses
- protestes d'immigrants a causa de les condicions infrahumanes de vida i de treball a què es veuen abocats
- **Màfies** que se n'aprofiten, de vegades obligant les dones a prostituir-se, o sotmetent els joves a condicions d'esclaus per pagar els deutes contrets
- Manifestacions contra la **Llei d'Estrangeria** 1 i per reivindicar la legalització de la seva estada al país
- Agressions per part d'alguns grups racistes
- Campanyes de solidaritat per part de sindicats, ONG i altres organitzacions
- Parròquies que acullen vaguistes de fam
- Declaracions de personalitats en un sentit i en un altre..., etc.

De ben segur que en el nostre entorn –a la família, a l'escola, al poble o al barri- hi hem palpat també el malestar i la preocupació. Hem sentit veus en defensa dels drets dels immigrants però també expressions despectives i **xenòfoves** en contra d'ells...

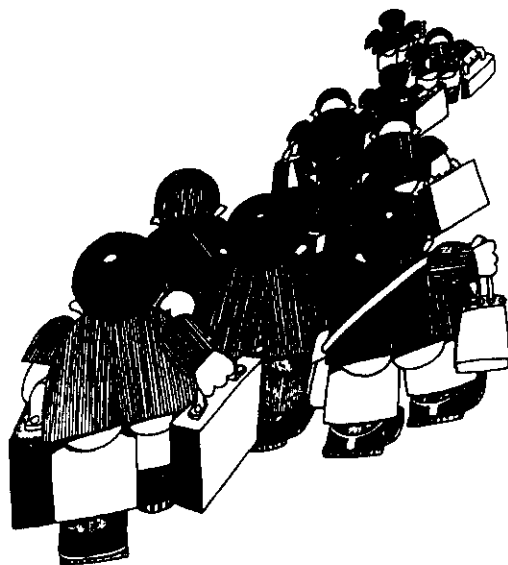
- ⇒ **Creieu que les migracions son un fenomen nou, d'ara?**
- ⇒ **Son un tema exclusivament nostre, d'aquí, de Catalunya o d'Espanya?**
- ⇒ **Les migracions afecten exclusivament a l'espècie humana?**
- ⇒ **Com s'originen les migracions, actualment? De quines necessitats sorgeixen?**
- ⇒ **Quins problemes generen?**
- ⇒ **Quines solucions requereixen a curt termini? I a llarg termini?**

Tenim respostes a aquestes qüestions?

Dins d'aquesta publicació trobareu:

- informació per ampliar la nostra comprensió de les migracions
- arguments per recolzar els propis plantejaments
- i també, potser, raons per revisar algunes idees prèvies...

Però, el més important és que, entre tots, cerquem, i trobem, solucions actuals a un problema tant antic

1) Llei que el Govern Espanyol va aprovar l'any 2000 i que al cap d'uns mesos va modificar, fent més difícil l'entrada d'immigrants i retallant els seus drets.

Aclarim el significat de les paraules

En aquest tema trobareu algunes paraules que es presten a confusió. Mireu d'aclarir que vol dir cadascuna d'elles:

⇒ **Aparelleu cada definició amb el verb corresponent:**

<p>Immigrar •</p> <p>Emigrar •</p> <p>Migrar •</p> <p>Exiliar-se •</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Venir a establir-se a un país que no és el propi. • Deixar el propi país per anar a viure en un altre. • Anar d'un lloc a l'altre, especialment d'una regió a una altra per residir-hi. Desplaçament d'un grup animal o d'un individu, generalment a una distància considerable. • Anar-se'n, voluntàriament o obligat, del propi país, sobretot per motius polític.
--	---

Per tal de familiaritzar-vos amb el vocabulari que anireu trobant en aquest tema podeu resoldre aquests dos jocs:

⇒ **Cal trobar les paraules que corresponen a les explicacions. Per fer-ho podeu ajudar-vos de la numeració si descobriu a quina lletra correspon cada número:**

16 1 20 5 18 1 barca que s'utilitza per creuar l'estret de Gibraltar de forma clandestina

16 15 12 9 19 19 15 14 19 persones que viatgen clandestinament i sense pagar passatge.

13 1 6 9 5 19 associacions secretes, il·legals, que tenen com a objectiu el control d'activitats econòmiques i polítiques en benefici propi.

⇒ **En aquesta sopa de lletres hi trobareu deu termes referits al tema. Amb les lletres que sobren podreu confegir uns versos de l'Emigrant de Jacint Verdaguer.**

P	A	T	E	R	A	P	A	L	T
T	R	I	A	D	I	E	L	L	M
N	E	U	C	O	F	R	Q	A	U
A	A	N	D	E	A	T	U	B	M
R	A	R	G	I	M	E	A	E	L
G	L	D	T	U	N	X	Y	R	O
I	L	E	R	A	C	I	S	T	A
M	E	U	N	Y	S	L	O	R	A
M	N	T	O	S	S	I	L	O	P
I	Ç	E	A	E	M	M	V	O	R

- ⇒ **Amb totes les paraules que han sortit en aquest tema, podeu jugar a encreuar-ne. Cadascú col·loca una paraula a la graella. Per cada lletra que col·loqui té un punt. Cada encreuament val per cinc punts.**

E
M
I
I M M I G R A N T
R
A
N
T

Per exemple, el jugador 1, col·loca la paraula IMMIGRANT, amb la qual cosa anota 9 punts. El jugador 2, col·loca la paraula EMIGRANT i creua amb la G, per la qual cosa anota 7 punts de les lletres soltes i 5 punts pel creuament, o sia, 12 punts. I així successivament. És bo que juguïn en grups de 3 o 4 com a màxim.

La definició lògica de conceptes

Definició de Migració:

Anar d'una zona de la Terra a una altra per tal de residir-hi

Per definir un concepte calen dues condicions:

1ª Citar-ne els trets, o característiques, essencials

Els trets essencials de **migració** son quatre: *zona de sortida, anar, zona d'arribada i residir*. Si a la definició hi manqués un d'aquests quatre trets, no seria **migració**

Però atenció! Per a cada tret es podrien haver emprat altres paraules (sinònims). Que opineu d'aquesta altra definició de **migració**. *Desplaçar-se d'una regió del planeta a una altra per a instal·lar-s'hi*. Es correcte?

2ª Emprar conceptes ja definits abans

Els conceptes emprats a la definició de **migració** son: *anar, zona, Terra i residir*. Els coneixíeu abans aquests conceptes?

Observeu aquestes tres definicions errònies de migració.

1. Anar amb gobus des d'una zona de la T a una altra per residir-hi
2. La suma de l'emigració i la immigració
3. Un grup d'alumnes d'un poble va de colònies a un altre poble.

Perquè son poc o gens correctes?

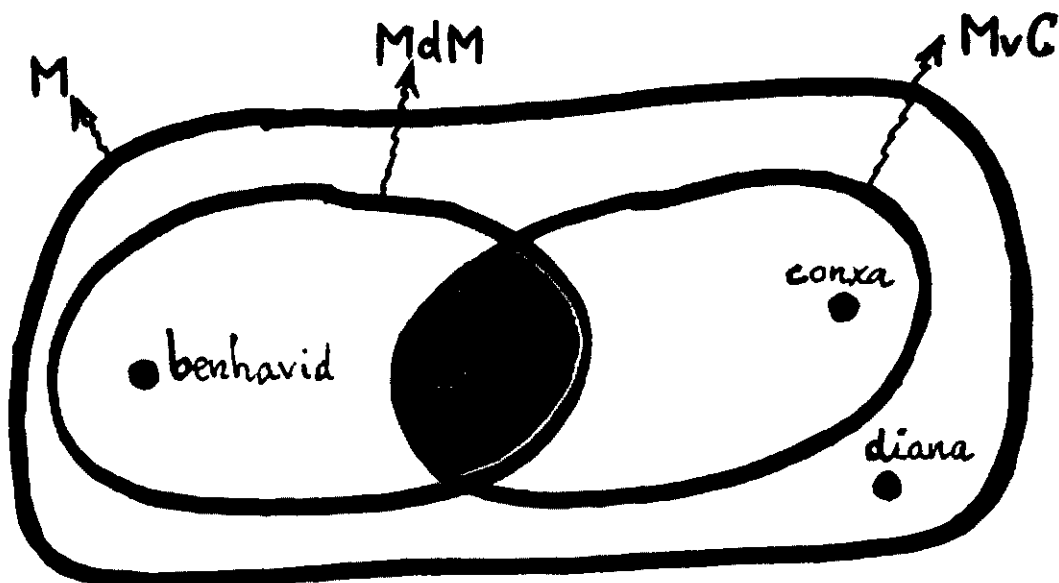
La Matemàtica ens ajuda a comprendre i expressar els conceptes de la forma més senzilla possible. A vegades ho fa representant-los amb línies tancades (conjunt, subconjunt i intersecció) d'acord amb els trets, o característiques, emprats per a definir-los

⇒ Llegiu les definicions d'aquests tres conceptes i observeu el dibuix que els representa:

Migrants: *persones que migren*

Migració vers Catalunya: *anar d'una zona de la T. vers Catalunya per a residir-hi*

Migració des del Marroc: *anar del Marroc a una altra zona de la T. per residir-hi*

En aquest dibuix hi ha una línia tancada per cada concepte. Cada línia tancada l'anomenem amb lletres: **M** (negra), **MvC** (verda) i **MdM** (vermella)

Al dibuix hi ha també els noms d'algunes persones: benhavid, aladin...

⇒ **Responen a les preguntes següents:**

- **b** i **a** son migrants des del Marroc. D'acord?
- **c** migra vers Catalunya? i **a**?
- Se sap que **d** és una migrant. Que més en podeu dir?
- Què els passa a les persones, com l'aladin, que son dins del conjunt colorejat?
- De l'eustaqui només en sabem una cosa. Quina?

Observeu que s'han usat lletres per anomenar les persones i els conjunts de persones.

⇒ **La Matemàtica ho fa molt sovint. Us sembla bé? Perquè?**

Segona part

**Els fluxos migratoris,
en l'espai i en el temps**

Tots som africans

Tradicionalment s'ha afirmat que les persones ens podem agrupar en tres grans grups racials: blancs, grocs i negres. A vegades, fins i tot es parlava de cinc, un per cada continent. Però, tanmateix, aquests intents de classificar els humans topen amb importants dificultats. N'esmentarem dues. En primer lloc tenim l'existència de moltes persones difícilment classificables, sigui perquè tenen ascendents de tipus divers, o bé perquè els seu grup ètnic ja té originalment caràcters atribuïts a races considerades diferents.

La segona dificultat que presenta la divisió de la humanitat en races va aparèixer quan s'intentà justificar-la amb criteris genètics.

La diferenciació tradicional en races només es fonamenta en trets externs com ara:

- el color de la pell,
- el tipus de cabell
- la facció del rostre
- la complexió del cos.

Si la classificació es vol fer considerant caràcters interns del cos, la diversitat que s'observa aleshores no coincideix amb la classificació tradicional. Però la diferenciació en races encara ha esdevingut més inconsistent quan s'han començat a utilitzar les tècniques basades en la comparació directa del material genètic, es a dir de l'ADN.

L'estudi de l'ADN ha demostrat que les petites diferències, que afecten a una reduïda proporció dels gens, no recolzen l'antiga divisió dels humans en races pel color de la pell o les faccions. Un fet molt significatiu és que les diferències en l'ADN que presenten entre si les poblacions africanes, tots elles "negres", poden arribar a ser més importants que les que presenten alguns d'aquests grups amb persones considerades com de raça "blanca".

Tots els organismes pateixen amb el temps petites mutacions o canvis en el seu **genoma**, degudes a petits errors en la *replicació* de la molècula d'ADN. És el que es coneix com a **rellotge molecular**. Quantes més diferències es troben entre el genoma de dues poblacions més temps farà que es varen separar. Si les diferències entre poblacions africanes de pell fosca són més importants que les diferències amb altres poblacions no africanes de pell més clara, aquest fet s'interpreta com una conseqüència de l'origen africà de tota la humanitat.

En efecte, la població africana de pell fosca ha estat més temps acumulant petites diferències entre els seus gens, que amb els gens de les poblacions de pell més clara. Els grups de població amb color de pell més clara són una branca relativament moderna dels grups de pell fosca. La pressió de la selecció natural va actuar sobre el color de la pell i el tipus de cabell, a conseqüència de l'adaptació a diferents climes. Les poblacions humanes es varen enfrontar a tot tipus de climes durant els seus grans desplaçaments migratoris. Gràcies a aquestes adaptacions la humanitat va poder emigrar a tots el racons del planeta, abans que el progrés de la indumentària fes poc important aquestes adaptacions al clima.

Actualment, per a l'estudi de la relació existent entre les diferents poblacions humanes s'utilitzen tres tècniques, totes elles basades en l'estudi de l'ADN.

Una de les tècniques es basa en el seguiment de les línies maternes. Aquesta es la que utilitza petites porcions d'ADN_{mt} que es troben als mitocondris. Els mitocondris que hi ha a les cèl·lules del cos s'han format tots a partir dels que tenia l'òvul del qual procedeix cada persona. El pare no transmet cap mitocondri a la seva descendència.

Una altra tècnica utilitza l'ADN_Y per comparar les variacions dins les línies paternes. L'ADN_Y es troba a la part del **cromosoma Y** que només tenen els homes.

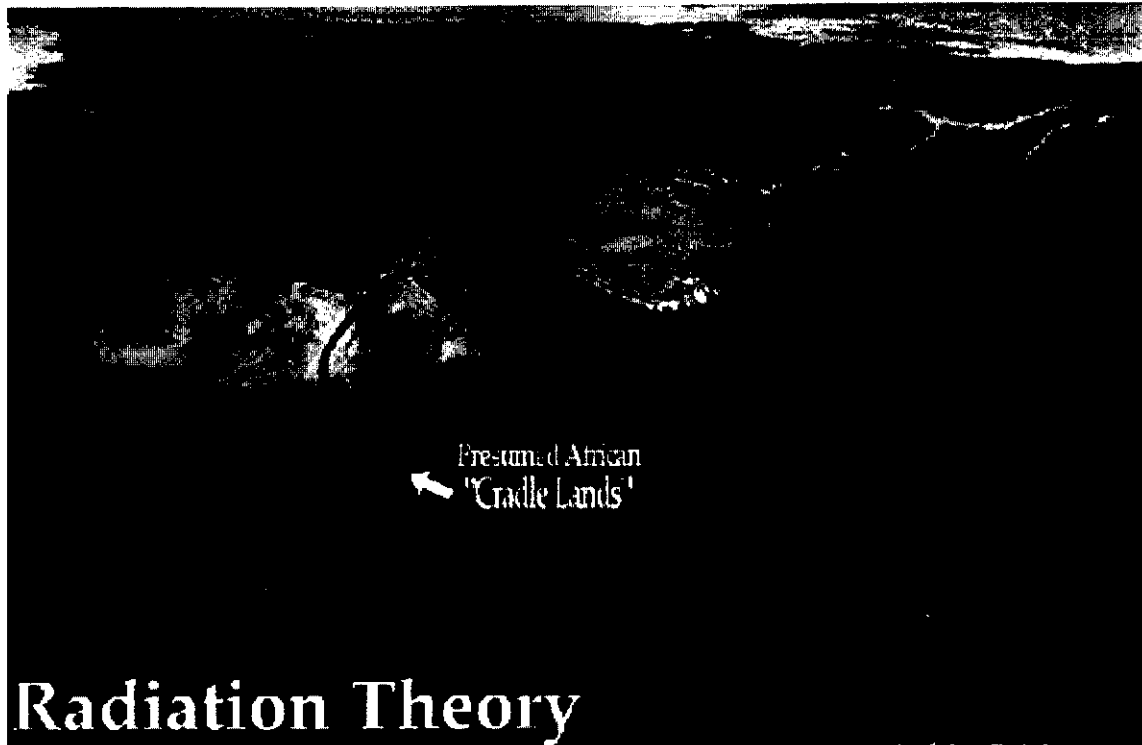
Finalment, per comparar tota la població també s'estudia l'ADN d'un **virus** benigne anomenat LC que es troba a l'orina humana. Aquest virus es tramet de pares a fills i, donat que té poca tendència a modificar-se, dóna una idea de la relació de parentiu entre les persones de poblacions diferents.

L'aspecte més important de tots aquest estudis, fets sobre milers de persones, es que son compatibles amb les dades proporcionades per les troballes arqueològiques i els estudis dels lingüistes que estudien l'evolució del llenguatge.

La conclusió final és que nosaltres, les persones que habitem aquest planeta anomenat Terra, som el resultat de les migracions humanes dutes a terme durant els últims 80.000 anys. Aquestes migracions les haurien protagonitzades 28

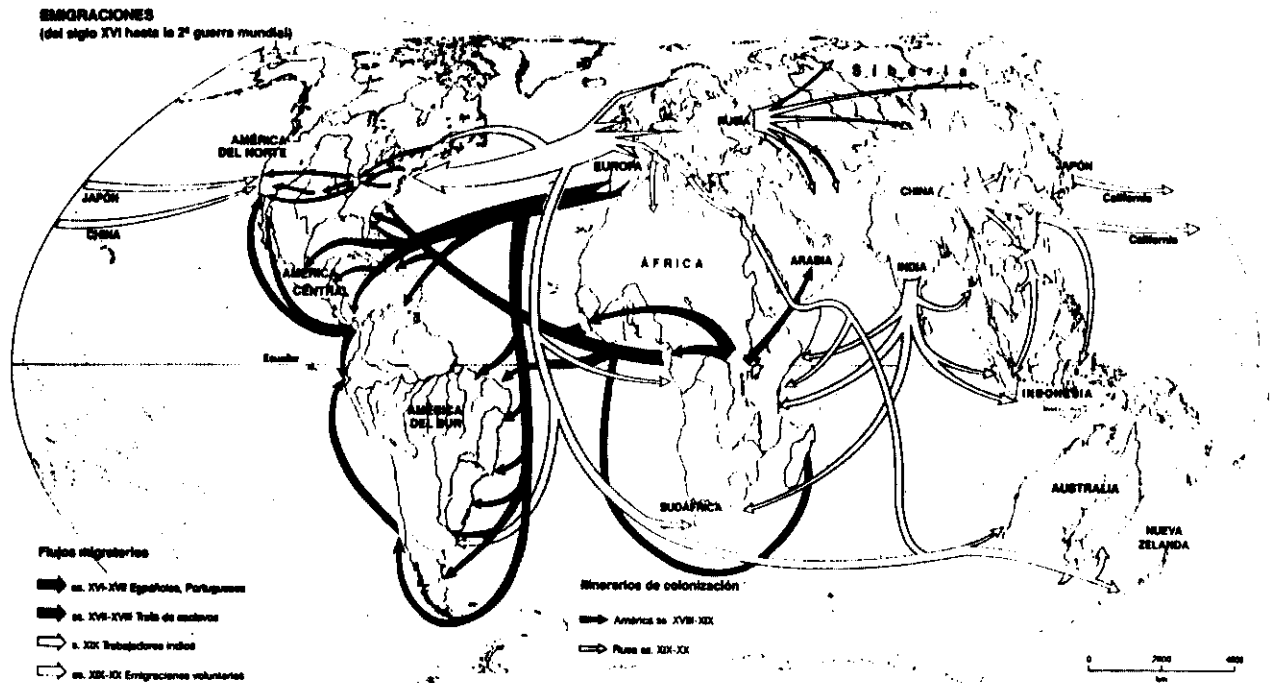
línies diferents, a partir de 10 homes i 18 dones, tots procedents d'un petit grup localitzat a l'Àfrica fa uns 144 mil·lennis. Aquests serien els que es consideren els Adam i Eva genètics.

La humanitat ha estat protagonista de grans fluxos migratoris des dels seus orígens. Grups humans, originaris d'Àfrica, varen arribar fa uns 60.000 anys a Austràlia, encara que, probablement, abans (uns 67.000 anys enrera) ja se'ls podia trobar per les terres de la Xina actual. Alguns grups haurien emigrat lentament cap a Europa on arribaren fa uns 40.000 anys, entrant per l'Àsia occidental. L'arribada al continent americà es va produir, sempre per la zona d'Alaska probablement des de la Sibèria, en quatre onades diferents. Les primeres foren entre 50.000 i 15.000 anys enrera segons diferents opinions.

- ⇒ Per comprendre el contingut d'aquest text cal tenir una idea del significat dels mots següents: **ADN, gen, genoma, mutació, rellotge molecular, mitocondri, cromosoma Y, virus**. Comproveu que enteneu realment el seu significat. Comenteu-ho entre vosaltres i empreu altres fonts d'informació si es necessari.
- ⇒ Afegiu a la llista següent possibles raons que pogueren motivar les migracions de les primeres poblacions humanes: **curiositat per conèixer noves terres, enemistats entre diferents grups, limitació dels recursos naturals, canvis climàtics....**
- ⇒ Què hauria pogut passar si les poblacions humanes no haguessin emprés les grans migracions que es citen al text?
- ⇒ "Emigrar és una tendència innata en el gènere humà". Hi esteu d'acord?

Hi ha hagut sempre moviments migratoris?

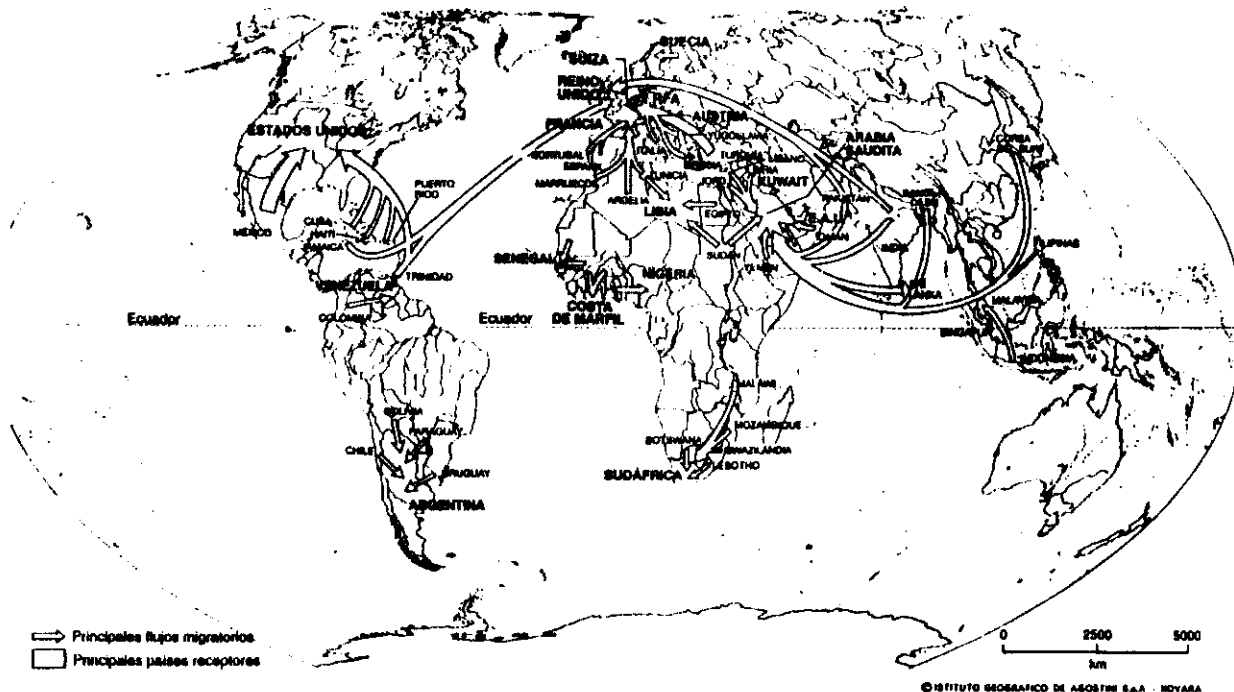
Fluxos migratoris des del s. XVI fins a la II Guerra Mundial (Atlas Universal Geo-económico, e Teide)

Ja des dels propis orígens de la Humanitat, grups de persones s'han desplaçat d'un lloc a un altre de la Terra per motius diferents. Per exemple:

- La pressió demogràfica va obligar a cercar nous territoris, amb caça abundant, per part de la gent del Paleolític, per a instal·lar-se en les millors terres de conreu, pel que fa a la gent del Neolític
- A l'Edat Antiga, amb la creació de les primeres civilitzacions, els primers estats organitzats (egipcis, mesopotàmics, perses, grecs, etc). envaïren pobles veïns per tal d'estendre el seu domini i acumular riqueses i poder. En aquesta època els romans seran els primers a crear un imperi amb la voluntat, no solament d'espoliar els pobles conquerits, sinó de colonitzar-los i culturitzar-los; és a dir, d'unificar l'economia, l'administració, la llengua i la cultura.
- A partir del s. III dC, onades migratòries de l'Àsia penetren a Europa central, provocant desplaçaments en cadena dels pobles germànics cap al Sud. I, com en el joc del dominó, aquestes noves migracions provocaren la invasió de les terres de l'Imperi Romà i, en darrer terme, la fi de l'Imperi d'Occident i de l'Antiguitat.
- A l'Edat Mitjana, la "guerra santa" predicada per Mahoma, i proclamada per la religió islàmica, provocarà l'expansió del poble àrab per l'Orient Mitjà, fins al riu Indus, a l'Est, per tot el nord d'Àfrica, fins a Hispània, a l'Oest.

- ⇒ Completeu la frase següent: "El text parla de les migracions en èpoques passades, des de fins a i el mapa, des de fins a"
- ⇒ Sabríeu explicar algunes causes dels moviments migratoris indicats al mapa?
- ⇒ Després de llegir el text i d'observar el mapa, podeu resumir el sentit de tot plegat amb una frase senzilla?

Els grans fluxos migratoris actuals

Fluxos migratoris actuals

La gent que migra, d'on marxa? cap on va?

No tenim dades fiables sobre els moviments migratoris internacionals. Però l'OIT (Organització Internacional del Treball, depenent de l'ONU) estima que hi ha entre 70 i 85 milions de migrants i més de 20 milions de refugiats. El conjunt, al voltant d'uns 100 milions de persones que resideixen fora del seu país de naixement, representa l'1,7 % de la població mundial, aproximadament.

Atenent a les dades globals, podríem pensar que l'emigració internacional és poc important. Però la seva significació és molt superior al que indiquen les xifres. Segons els autors de l'informe *La Immigració estrangera a Espanya*¹ estem davant d'una revolució que es reestructurant la societat a escala planetària.

Una de les característiques importants dels fluxos migratoris actuals és el fet de la seva globalització. Efectivament, en aquest començament del tercer mil·lenni, els moviments migratoris afecten pràcticament tot el planeta.

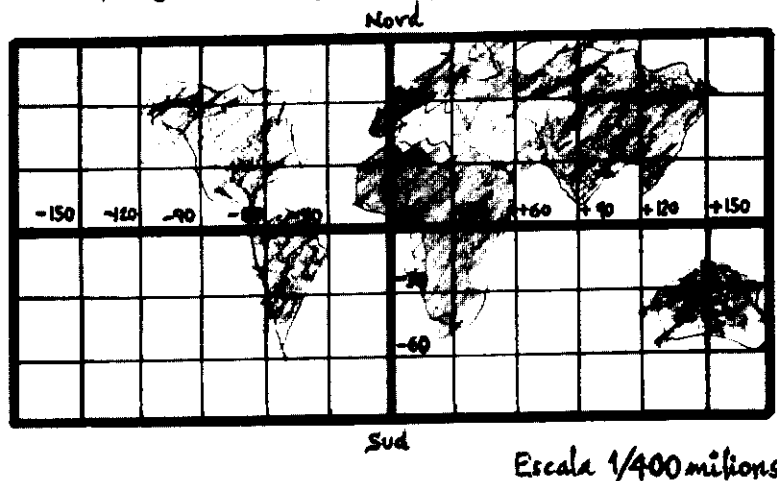
⇒ Observeu el mapa i responeu els interrogants que encaplen el text: *la gent que migra d'on marxa, cap on va?*

⇒ Redacteu una frase que tingui el mateix significat que la que està en negreta en el text.

¹ Fundació La Caixa, Barcelona 1999

Orientar-se en un món cada poc més proper

Heus aquí un mapa del Mon, 400 milions de vegades més petit que en la realitat. Se l'anomena *planisferi* (o sigui "esfera aplanada").

El Mon és, en realitat, una inmensa esfera giratòria que es trasllada entorn del Sol. A la superfície del Mon hi ha cinc continents, cinc oceans i molts mars. Catalunya està situada en el continent anomenat Europa i a la vora del mar Mediterrà. Com se diuen els altres quatre continents? I els tres oceans més importants? Amb quins dos oceans es barregen les aigües del Mediterrà?

En el *planisferi* s'hi poden veure unes quantes *línies* que es creuen, perpendicularment, formant *quadrets*. Aquestes *línies* (que els astronautes no han pogut veure mai...) les van proposar uns quants científics per ajudar a situar-nos i orientar-nos en el Món.

Imagineu aquestes mateixes línies situades a l'Esfera terrestre: cada línia seria la circumferència d'un cercle que "talli" la Terra.

El grup de científics va començar per establir dues línies de referència:

- El paral·lel zero, o Equador, que correspon al cercle més gran entre els perpendiculars a l'Eix de gir de la Terra. Aquesta línia separa el Nord del Sud.
- El meridià zero, o de Greenwich, que correspon a un dels molts cercles que contenen l'Eix de la Terra: el que passa per una ciutat anglesa, Greenwich, on es va reunir l'esmentat grup de científics. Aquesta línia separa l'Est de l'Oest. Es cert que Barcelona està aprop del meridià zero?

El paral·lel zero i el meridià zero son els eixos de coordenades del *planisferi*

La resta de línies del *planisferi* es formen de traçar paral·leles a aquests dos eixos. A cada una d'aquestes línies se li va adjudicar un nombre de graus. En el cas del *planisferi* adjunt la numeració va de 30° en 30°.

Observeu un *planisferi* del vostre atlas:

- ⇒ Citeu cinc països i tres rius que siguin travessats pel meridià 30° E
- ⇒ A l'Àfrica hi ha un riu travessat dues vegades per l'Equador. Com se diu?
- ⇒ Fixeu-vos en la franja del *planisferi* compresa entre els meridians 30 O i 60 E. Quins continents estan situats dins d'aquesta franja?
- ⇒ Entre quins dos paral·lels està situat Brasil?
- ⇒ Per anomenar un quadret del *planisferi* triarem un dels seus quatre punts vèrtexs, concretament, el més allunyat d'ambdós eixos de coordenades.
- ⇒ Quin important producte produeixen els països situats al quadret 60°E-30°N?

⇒ **Observeu el planisferi i senyaleu-hi tots els països que s'esmenten seguidament:**

- El Sol surt per l'*Orient* (o sigui l'*Est*), i es pon per l'*Occident* (l'*Oest*). Segons això EEUU d'Amèrica i Canadà estan a l'*Occident* (del meridià 0). D'acord? Quasi tota Europa està situada cap al centre del *planisferi* (entorn del meridià 0) i, en canvi, també se la considera formant part del **Mon Occidental** (per qüestions històriques i econòmiques).
- Dés de fa molt temps es parla de la creixent influència de la cultura, o la filosofia, *oriental* (el *ioga* n'es un exemple). L' **Extrem Orient**, o **Orient Llunyà**, és la zona més poblada del Mon i es compon de països com: una part d'Àsia i de Rússia, Xina, Japó, Corea, Indonèsia, etc
- El **Pròxim Orient**, o **Orient Mitjà**, és tristament famós, actualment, pel llarg conflicte ente Israel i Palestina, així com pel desvetllament de l'extremisme islàmic. Però aquí també hi ha els principals països productors de petroli: Arabia Saudí, Irak, Iran, Líbia, Pakistan, Sudan.

⇒ **La construcció del Canal de Suez, l'any 1869, va suposar una enbranzida espectacular per a aquesta zona del Món. Per què?**

Molta part d'Àfrica i d'Amèrica és situada al Sud, o al voltant, de l'Equador

- La majoria de països africans eren, fins fa uns 40 anys, colònies de països europeus. Aquests nomenaven els governants africans que més els convenia. Europa rebia d'Àfrica ma d'obra barata i tota mena de productes autòctons.

⇒ **Observeu aquesta taula i calculeu la distància, en línia recta, (aprox.) entre cada país europeu i la seva ex-colònia. Recordeu que l'escala del planisferi es 1/400 milions.**

País africà	País europeu	Distància aproximada (km)
Algèria	França	
Líbia	Itàlia	
Nigèria	Anglaterra	
Congo	Bèlgica	
Tanzània	Alemanya	
Mali	Espanya	
Angola	Portugal	
etc...		

- Amèrica Central i del Sud s'han anomenat, dés que existeixen EEUU, el "Patio trasero" d'aquest país. En aquesta altra taula es mostren els productes importants que produïen aquells països per al consum del gran client del Nord.

País centre o sud-americà	Producte
Cuba	Sucre
Nicaragua	Cafè
Xile	Coure
Paraguai	Cotó
Perú	Plata, Zenc
Brasil	Ferro
Bolivia	Estany
Veneçuela	Petroli
.....

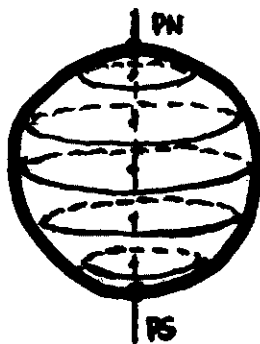
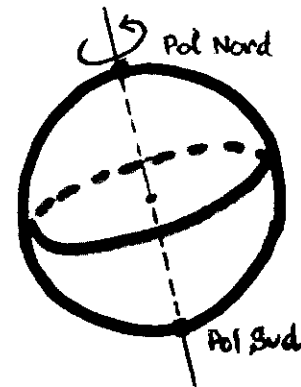
⇒ **Aquesta situació ha afavorit l'explotació d'aquests països del sud. Per què?**

⇒ **I els negres dels EEUU. Quan van arriba-hi? En quines condicions?**

Però, què és un planisferi?

De l'esfera terrestre al planisferi

El planeta Terra és una immensa esfera que gira, des de fa milions d'anys, sempre entorn d'un mateix eix (imaginari). Els dos llocs de la superfície terrestre on aquest eix la "travessa" s'anomenen els *Pols, Nord i Sud*. Si una persona es col·loqués en un Pol, veuria, a la nit, sempre les mateixes constel·lacions d'estrelles damunt seu. En el cas del Pol Nord tindríem sempre l'estrella *Polar* (d'aquí li ve el nom) just damunt del nostre cap, en el punt *zenit*. A mig camí dels dos *Pols*, rodejant la Terra, podem suposar que hi ha una línia rodona, o circumferència, imaginària, que l'han anomenada l'*Equador*.

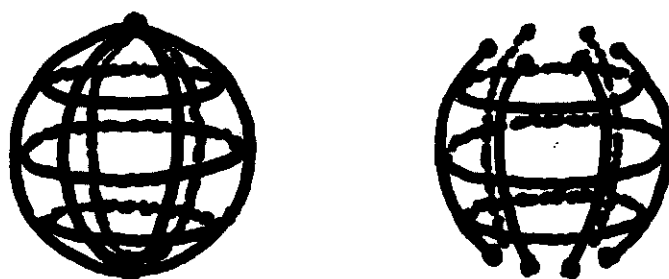
Dés de sempre l'humanitat ha tingut necessitat d'orientar-se i conèixer en quin punt de la Terra es trobava, en cada moment. Per això, un grup de científics, va imaginar la Terra tota recoberta d'una mena de xarxa, formada per dos tipus de línies rodones, circumferències, que es creuaven. El primer tipus de circumferències serien les corresponents a cercles Paral·lels a l'Equador (perpendiculars, pertant, a l'eix de la Terra) i el segon tipus, les circumferències que corresponen a cercles que passen pels dos Pols (com si l'eix de la Terra representés el seu diàmetre).

De l'esfera al cilindre

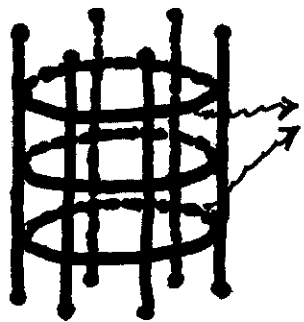
Per al treball que se us proposa de fer, imagineu que la *xarxa terrestre* es compon, només, de tres Paral·lels (comptant l'Equador) i tres Meridians.

Suposeu que ja heu fabricat una estructura metàl·lica d'aquesta xarxa, amb l'Equador, i els tres meridians, de filferro, soldats pels Pols. Als altres dos paral·lels hi heu posat dues gomes molt elàstiques.

Si "foneu" la soldadura dels Pols, es començaran a separar, poc a poc, els meridians.

Els dos paral·lels de goma elàstica faciliten aquesta operació. D'acord?

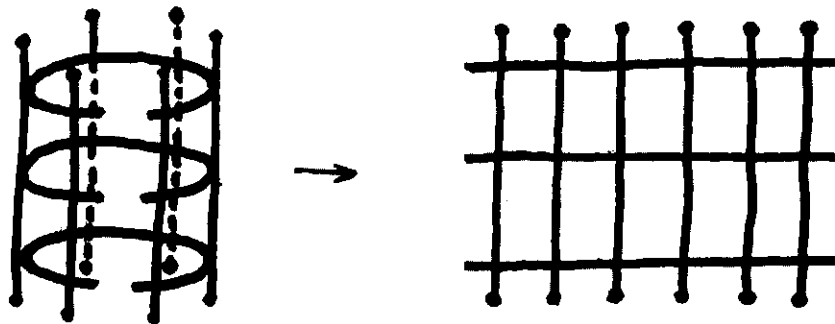
gomes
elàstiques

En acabar d'obrir els Pols s'haurà format una mena de cilindre.

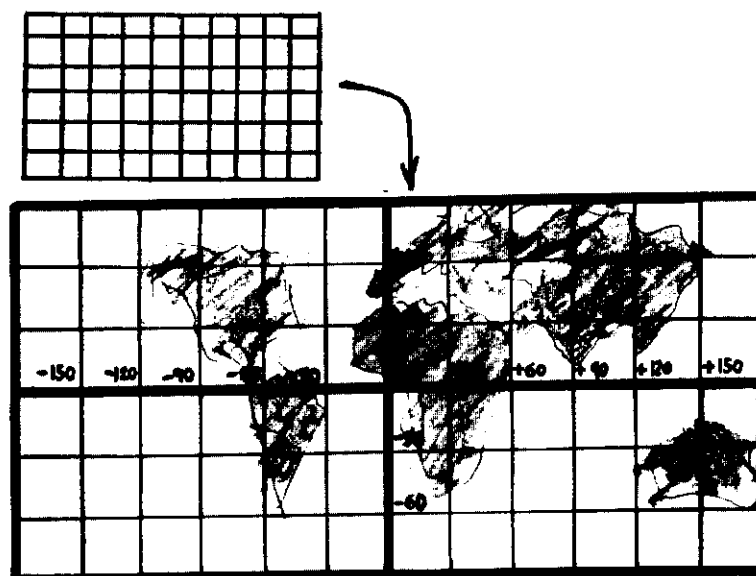
⇒ Imagineu, per un moment, que tot això hagués passat en realitat, a la nostra Terra (no us espanteu!!). Els Continents s'haurien deformat igual per tot arreu? Més deformats en els Pols? O a l'Equador? (Penseu en les dues gomes elàstiques)

Del cilindre al rectangle

A continuació imagineu que "tal·leu" els tres paral·lels del cilindre i "obriu" la superfície cilíndrica. S'haurà format un rectangle gran farcit de rectangles petits.

Si sapiguéssiu treballar molt bé el ferro (com els ferrers i els forjadors), hauríeu pogut fer una model de *xarxa terrestre* amb molts més paral·lels i meridians. Així, en acabar el procés, hauríeu obtingut un rectangle molt més tupid i que us recordaria el *Planisferi*

Espanya, de país d'emigració a país d'immigració

Cap els anys cinquanta, Espanya formava part de la perifèria pobra d'Europa, fins al punt de provocar l'emigració d'un total de dos milions de treballadors cap a França, Alemanya, Suïssa, Regne Unit, Bèlgica, Holanda i Luxemburg. Posteriorment, entre els anys setanta i vuitanta, aquest flux no solament es va aturar sino que fins i tot es va registrar el retorn de mig milió d'emigrants (1975-1990) degut tant al desenvolupament de l'economia espanyola, i la seva internacionalització, com a la transformació democràtica, amb el posterior ingrés d'Espanya a la Unió Europea (recordem que l'any 1975 mor el general Franco i poc després s'inicia la transició democràtica).

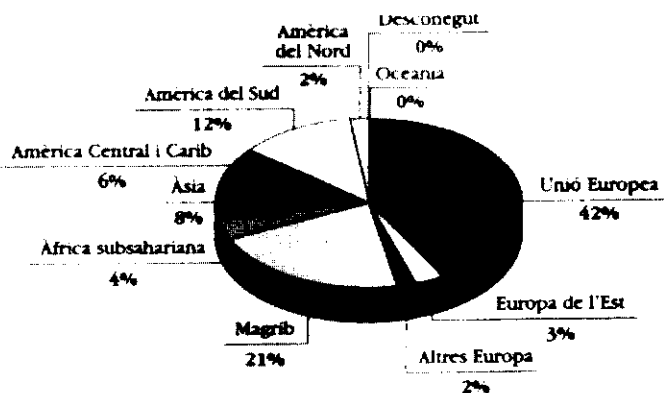
Entretant, un nombre creixent d'immigrants (al voltant d'uns 700.000) va optar per instal·lar-se a Espanya. Entre aquests, destaquen els ciutadans marroquins, els llatinoamericans i alguns contingents menors de la resta d'Àfrica i d'Àsia, a més d'una forta presència de ciutadans de la UE i, en general, del Primer Món,

Es pot dir per tant, que, globalment, Espanya encara és un país d'emigrants més que d'immigrants, tot i que les darreres tendències el configuren clarament com a país receptor.

Segons l'última xifra oficial disponible, d'estrangers amb permís de residència, a principis de 1999 hi havia a Espanya **719.647** immigrants. Els immigrants residents en situació regularitzada equivalen a l'1'8 % del total de la població espanyola. O sigui que la seva importància numèrica és petita, i encara ho és més si la comparem amb el nombre d'immigrants als altres països europeus. A més, la distribució d'aquests immigrants al nostre territori és molt desigual, amb presència significativa en algunes zones i quasi imperceptible en d'altres. (Elaborat a partir de: Eliseo Aja i altres, *La Immigració estrangera a Espanya*, Fundació "La Caixa", Barcelona 1999)

Mapa: la immigració estrangera als països de la ue, 1999 (cidob)

Gràfica: residents estrangers a espanya 1998. grans àrees de procedència (Fundació "La Caixa")

Residents estrangers a Espanya per país de procedència i sexe (1998)

Nacionalitats més nombroses	Residents	Sexe		
		Home	Dona	Desconegut
Total	719.647	50,1	46,4	3,5
Marroc	140.896	64,5	31,8	3,7
Regne Unit	74.419	46,6	50,8	2,5
Alemanya	58.089	46,4	49,8	3,8
Portugal	42.310	52,6	43,5	3,8
França	39.504	45,8	51,2	3,0
Itàlia	26.514	62,3	35,1	2,6
Perú	24.879	33,3	62,5	4,1
Rep. Dominicana	24.256	20,4	75,3	4,3
Xina	20.690	52,7	42,8	4,5
Argentina	17.007	46,8	50,4	2,8
Holanda	16.144	46,7	50,4	2,9
EUA	15.563	48,7	47,9	3,4
Filipines	13.553	34,4	63,2	2,4
Cuba	13.214	37,2	58,9	3,9
Bèlgica	11.997	45,3	51,9	2,8
Colòmbia	10.412	26,1	70,0	3,9
Suècia	8.491	43,6	54,0	2,5
Suïssa	8.468	45,7	51,5	2,8
Índia	8.144	49,3	46,6	4,1
Equador	7.046	29,4	67,3	3,3
Algèria	7.043	76,0	19,2	4,8
Brasil	7.012	29,0	66,6	4,4
Gàmbia	6.969	65,7	27,1	7,1
Veneçuela	6.911	41,3	55,3	3,4
Senegal	6.657	79,7	17,3	3,0
Polònia	6.651	52,4	44,0	3,7
Xile	5.827	41,4	54,7	3,9
Dinamarca	5.686	46,1	50,7	3,2
Mèxic	4.360	34,0	62,4	3,6
Finlàndia	4.303	42,7	54,3	2,9
Noruega	4.241	44,7	52,3	3,0
Pakistan	4.238	77,5	19,4	3,1
Uruguay	3.907	47,7	49,1	3,2
Romània	3.543	54,2	42,2	3,7
Àustria	3.521	48,5	48,6	2,9
Irlanda	3.293	47,4	49,8	2,8
Guinea Equatorial	3.158	33,2	63,2	3,6
Cap Verd	2.691	38,5	59,9	1,6
Bulgària	2.336	48,9	47,4	3,6
Rússia	2.215	38,8	58,6	2,6
Iran	2.051	55,5	42,6	1,9

(Eliseo Aja, *La immigració estrangera a Espanya*, Fundació "La Caixa", Barcelona, 1999)

Evolució del percentatge d'estrangers a Espanya i Catalunya, 1986-1997

	1986		
	Població		
	Total	Estrangera	%
Espanya	38.604.473	293.208	0,7
Catalunya	5.978.638	51.934	0,8

	1991		
	Població		
	Total	Estrangera	%
Espanya	38.872.268	360.655	0,9
Catalunya	6.059.494	60.800	1,0

	1997		
	Població		
	Total	Estrangera	%
Espanya	39.652.742	609.813	1,5
Catalunya	6.090.040	124.550	2,0

(CIDOB, N° 67-68, desembre 1998 – gener 1999)

- ⇒ Després d'haver llegit el text **Espanya, de país d'emigració a país d'immigració** i d'observar les dades del mapa sobre el tema **La immigració estrangera als països de la UE**, expliqueu el significat del paràgraf que apareix, en negreta, dins del text esmentat.
- ⇒ A partir de les dades de la gràfica **Residents estrangers a Espanya per grans àrees de procedència (1998)**, elaboreu una taula de dades emplenant el quadre que teniu a continuació. Aquest quadre us ajudarà a extreure la informació que ens proporciona la gràfica. Un cop tingueu aquesta informació elaboreu-ne un breu comentari descriptiu.

Residents estrangers a Espanya per grans àrees de procedència (1998)

Àrees de procedència	%	% Tot
Amèrica del Nord		
Oceania		
Unió Europea		
Europa de l'Est		
Altres Europa		
Magrib		
Àfrica subsahariana		
Amèrica Central i Carib		
Amèrica del Sud		
Conjunt de països rics		
Conjunt de països pobres		

- ⇒ Ajudant-vos amb la taula *Residents estrangers a Espanya per país de procedència i sexe (1998)* resoleu les qüestions següents
- ⇒ De quines àrees procedeixen principalment les persones Immigrants: Europa, Magrib, Àfrica Subsahariana, Amèrica Llatina o Àsia?
- ⇒ Observeu la relació entre les quantitats d'homes i de dones Immigrants segons les àrees de procedència. Després establiu una correspondència (amb fletxes) entre les *grans àrees de procedència* i la *relació numèrica entre homes i dones*

Grans àrees de procedència	Relació numèrica homes-dones
Unió europea •	• Moltes més dones que homes.
Països de religió islàmica • (Marroc, Algèria, Pakistan, Iran)	• Un nombre semblant de dones i homes.
Amèrica llatina •	• Molts més homes que dones.

- ⇒ Sabríeu explicar algunes causes de les diferències observades en la qüestió anterior i formular-ne alguna hipòtesi?
- ⇒ A partir de les dades de la taula *Evolució del percentatge d'estrangers a Espanya i Catalunya (1986-1997)* intenteu fer una previsió de la quantitat d'immigrants que hi pot haver a Catalunya i Espanya l'any 2003?

Previsió de la població a Catalunya i a Espanya , elaborada per
a partir de les dades del període 1986-1997)

	Any 2003		
	Població		
	Total	Estrangera	%
Espanya			
Catalunya			

Una manera de representar els fluxos

Molt sovint s'utilitzen fletxes per a representar fluxos migratoris. Si observeu aquesta fletxa, veureu que conté dues informacions:
1ª D'on han sortit i cap on han anat les persones que han migrat
2ª El nombre de persones que migren

Podeu suposar, per exemple, que aquesta fletxa representa un grup de persones que han migrat amb patera des del poble **A** (on vivien) fins al poble **B** (on s'han instal·lat). Aquest grup es compon de 30 persones ja que el gruix de la seva fletxa és el triple del segment petit

Representació de fluxos més complicats

Ho veurem amb un exemple.

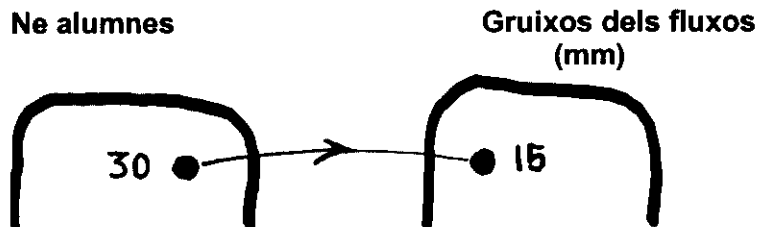
Representar el flux de nois/es que es va produir fins a formar un grup classe que, actualment, es compon d'alumnes de les procedències següents:

D'arreu de Catalunya	12
Marroc	6
Sudamèrica	4
Altres països	8
Total	30

Començaríeu per fer un esbós o esquema de la situació:

Us diuen (o ho decidiu vosaltres) que la fletxa del grup classe tingui 15 mm de gruix. O sigui:

Això us permet cercar els gruixos de les altres quatre fletxes, ja que:

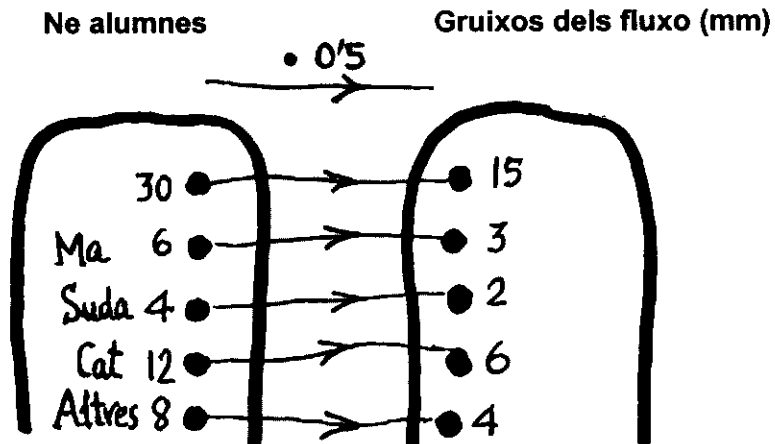
Els gruixos són proporcionals als corresponents nombres d'alumnes. Això vol dir que el nombre que multiplicat per 30 dona 15, servirà per calcular tots els altres gruixos.

Quin es el nombre que multiplicat per 30 dona 15?

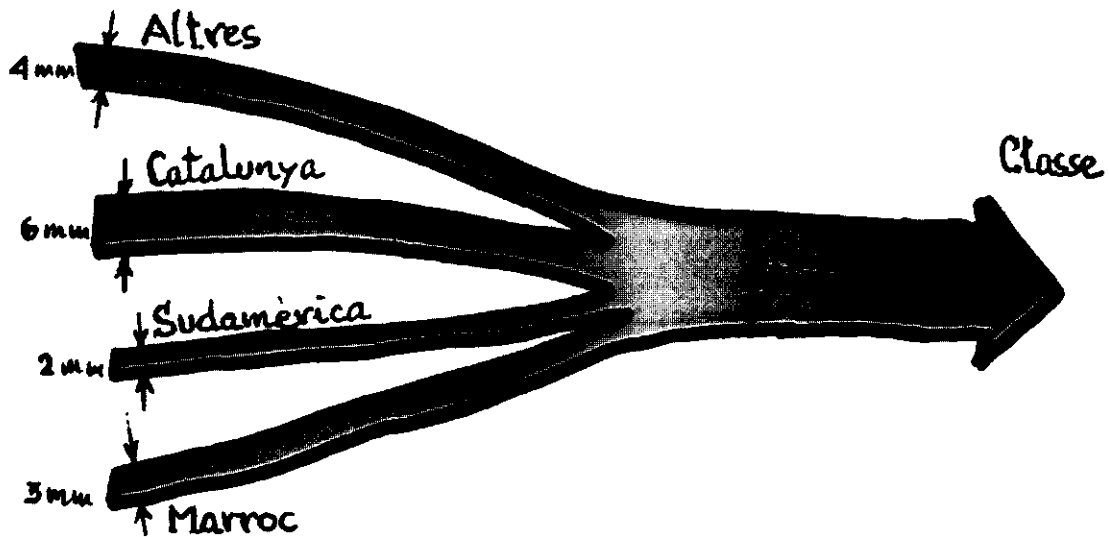
$$\begin{array}{r} 15 \\ 0 \end{array} \overline{) 30} \\ \underline{0} \quad 0'5$$

El nombre és 0'5
En efecte: $30 \cdot 0'5 = 15$

Els gruixos dels altres quatre fluxos seràn, doncs, els següents:

Ara ja podeu fer el dibuix definitiu

⇒ Inventeu i representeu un exemple de flux migratori, dins la vostra classe, amb l'esquema següent:

⇒ Redacteu un exemple de flux que tingui l'esquema següent:

Com fer un arbre genealògic?

Per saber l'origen de les persones cal que fem el seu **arbre genealògic**. La ciència que s'ocupa d'aquest tema s'anomena genealogia.

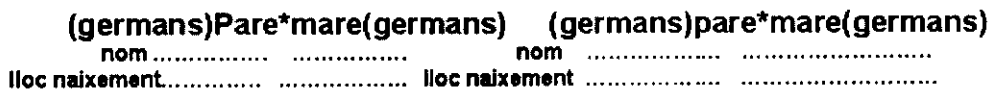
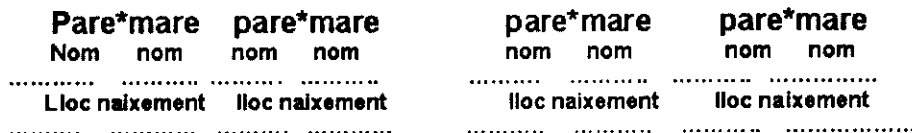
La genealogia és una ciència que estableix el parentiu entre persones i llinatges, n'estudia l'origen, la descendència i les aliances. Sempre i a tot arreu hi ha hagut interès per aquesta ciència, i es relaciona amb altres ciències com per exemple la història, la biologia, la genètica o la demografia, entre d'altres.

Com fer un arbre genealògic

Per poder estudiar l'origen de la pròpia família, podem construir un "arbre". A la base de l'arbre, el tronc, ens hi posarem nosaltres i al damunt els nostres pares, damunt d'ells els seus pares i així fins que en tinguem record. Cal demanar ajuda als més grans de la família per tal de poder-nos remuntar ben lluny. Vegem-ho amb més detall:

- Establir una primera línia amb el nostre nom i lloc de naixement, i en la mateixa línia els noms dels germans i el seu lloc de naixement.
- En la segona línia cal col·locar els pares. Si no tots els germans són dels mateixos pare i mare cal fer ramificacions diverses. Cal tenir present de col·locar també els germans del pare i la mare.
- Damunt dels pares, per separat, cal col·locar-hi els seus pare i mare. Pots anar tan amunt com puguis en les ramificacions.
- A sota de cada nom posa-hi el lloc de naixement.

⇒ **Sabríeu dir quines són les relacions entre les diferents persones del vostre quadre genealògic? (pare, mare, avi, àvia, germans, cosins, oncles, néts, nebots, besavis, esposos, gendre, nora, etc...)**

⇒ **Cadascú situa tots els llocs de naixement del seu arbre en un mapa que contingui els països esmentats.**

⇒ **Compareu el vostre mapa amb els de la resta de companys del grup. Son molt diferents?**

La tècnica de l'enquesta

Heu contestat mai una enquesta?

Heu llegit alguna vegada els resultats d'una enquesta?

Us creieu els resultats o penseu que es poden equivocar?

Sabeu que els resultats d'una enquesta depenen de les preguntes que es fan, de com es fan i de les persones que la contesten?

Per obtenir qualsevol informació ens dirigim als altres i els fem preguntes. Per tal de poder comparar les informacions que rebem, és necessari fer les mateixes preguntes a un bon nombre de persones.

A la premsa i a la televisió sovint trobem resultats d'enquestes. Tot i que a grans trets ens donen informació sobre un tema, cal que anem en compte en creure-les ja que moltes vegades la gent no respon exactament la veritat.

Es molt important que les preguntes siguin formulades de manera precisa i que es vegi clar què es demana. A l'hora de recollir els resultats i fer-ne el recompte, es millor haver fet preguntes tancades, que són aquelles en les quals només es pot escollir entre unes opcions establertes.

Es interessant saber algunes dades personals dels enquestats o dirigir l'enquesta a un determinat col·lectiu de gent i per tant triar les persones amb unes característiques determinades, segons vulguem saber l'opinió per exemple dels qui viuen a ciutat, de les dones, de la gent gran, etc...

⇒ **Aquí teniu una enquesta sobre les llengües que es parlen en el vostre entorn. La podeu proposar al vostre grup classe o a tota l'escola. Un cop tingueu els resultats, podeu escriure les vostres opinions sobre el conjunt de les respostes.**

1	Quines llengües parleu a casa?	☐ Amb els germans ☐ Amb el pare ☐ Amb la mare ☐ Amb els avis ☐
2	Quines llengües es parlen a l'escola?	☐ A classe ☐ Al pati ☐ Amb els mestres ☐ Amb la mare ☐ Amb els avis ☐
3	Quantes hores diàries de TV veus?	☐ En català ☐ En castellà ☐ En altres idiomes
4	Quina llengua utilitzes fora de casa?	☐ Amb els veïns ☐ A altres activitats ☐

⇒ **Representeu els resultats en forma de gràfic per tal que siguin més entenedors.**

Com representar les dades d'una enquesta

En una classe de 30 alumnes, s'ha passat una enquesta amb dues preguntes:

- Has nascut a Catalunya?
- Sou tres, o més, germans, a la família?

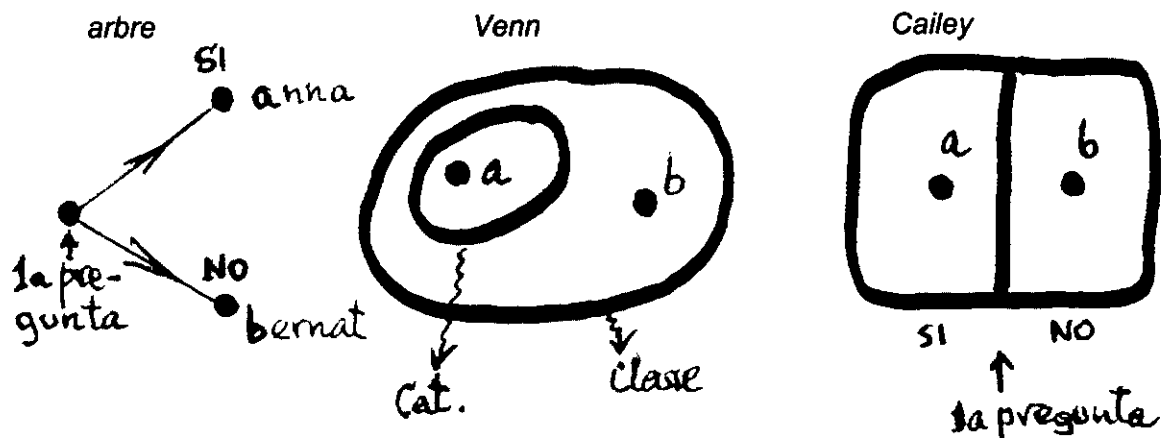
Observeu que les dues preguntes son una mica especials, doncs només es poden respondre amb SI o NO.

En acabar de passar l'enquesta es van obtenir aquests resultats:

1ª pregunta Lloc naixement		2ª pregunta Nombre germans	
Catalunya	18	3 ó més	10
Fora	12	< 3	20
Total	30	Total	30

Les respostes a una pregunta d'aquest tipus es podrien representar de varies maneres.

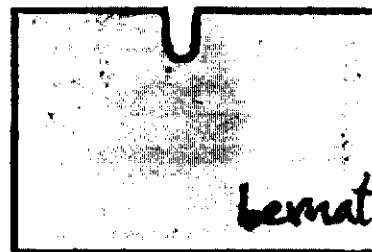
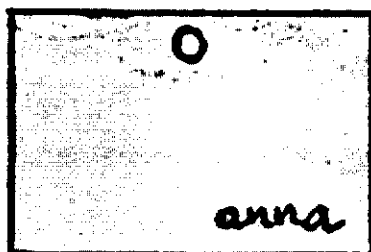
Fixeu-vos en tres maneres de representar les respostes a la primera pregunta:

(Venn i Cailey son els noms de les persones que van inventar aquestes maneres)

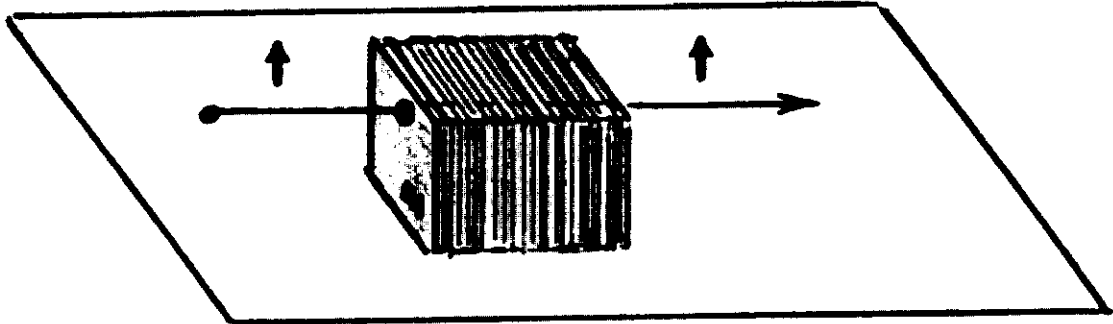
A cada representació només hi apareixen dos alumnes (anna i bernat). Sabríeu col·locar-hi la resta de punts corresponents als alumnes de la classe? Feu-ho.

Hi ha una altra manera, pràctica, de representar les respostes dels alumnes. Consisteix en **adjudicar a cada alumne de la classe una fitxa perforada** (targeta de cartulina amb un forat a dalt i el nom de l'alumne a baix). Si la resposta d'un alumne, a la pregunta, es NO, es farà un tall al forat de la seva fitxa. Les fitxes perforades de l'anna i el bernat serien aquestes:

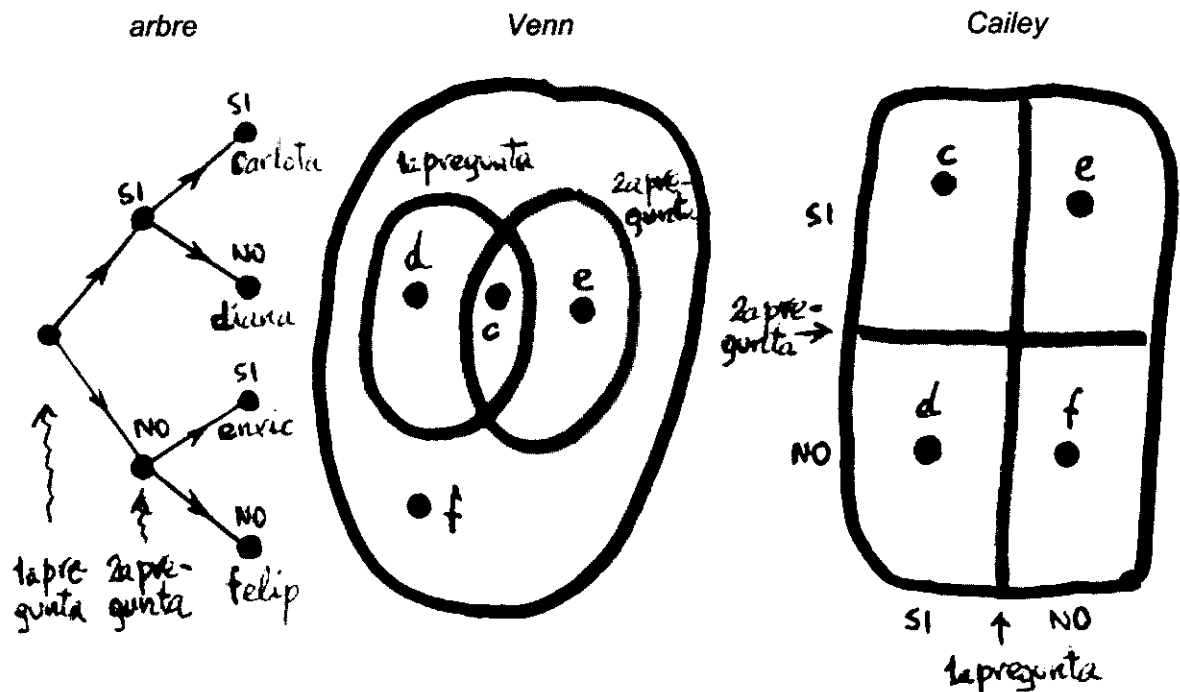
Suposeu que junteu les 30 *fitxes perforades* (com una baralla de cartes de póquer), les col·loqueu damunt d'una taula i passeu una agulla de ganxet per tots els forats.

Que passarà si aixequem l'agulla cap amunt?

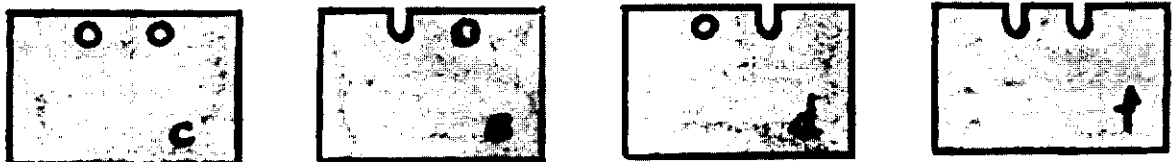

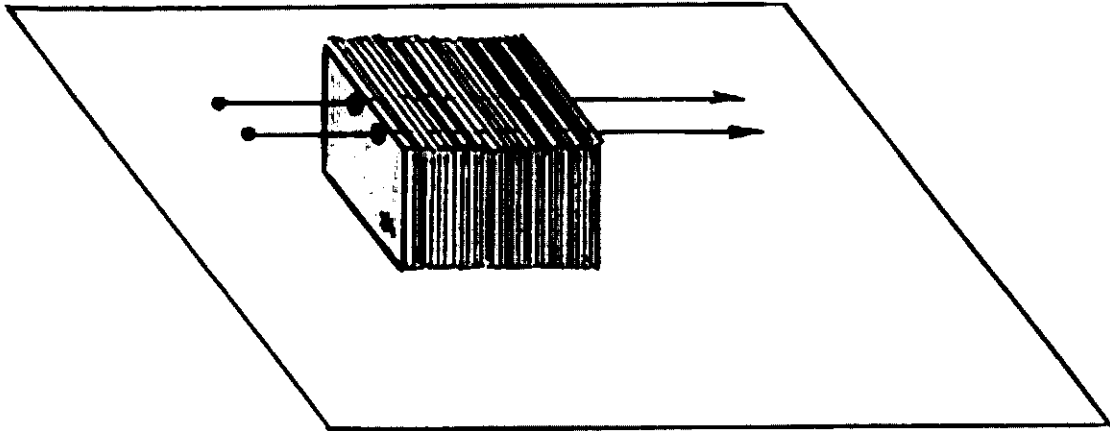
Amb la segona pregunta de l'enquesta podriem fer altres 30 *fitxes perforades*. D'acord?

Ara us proposem de representar tots els alumnes de la classe, tractant conjuntament les dues preguntes. Vegem les tres primeres representacions:

Elaboreu quatre fitxes perforades (una per a cada tipus d'alumnes) ajudant-vos amb els dibuixos següents:

- ⇒ Què faríeu amb les agulles per aconseguir separar les *fitxes* dels quatre tipus d'alumnes que s'han format a la classe?
- ⇒ Penseu i afegiu a l'enquesta una tercera pregunta de resposta SI o NO. Després imagineu que l'heu passada als trenta alumnes de la classe, juntament amb les altres dues preguntes.
- ⇒ Feu la representació d'*arbre* i comproveu que apareixen vuit grups dins de la classe (0 sigui que l'arbre tindrà vuit branques)
- ⇒ Dibuixeu les representacions dels tres conjunts a les maneres de *Venn* i *Cailey*.
- ⇒ (La de *Cailey* us costarà, potser, una mica. Us donem una pista: "cal dibuixar un quadret dins del quadre més gran...")
- ⇒ Elaboreu els vuit tipus de *fitxes perforades*, tenint en compte que cada fitxa tindrà tres forats (un per cada pregunta). Una pista: 111, 110, 101, 100, 011, 010, 001, 000

Històries de joves immigrants

Darrere de les persones que marxen del seu país i s'instal·len en un altre, moltes vegades hi ha els fills. Alguns han hagut de canviar totalment de vida i de costums, moltes vegades es troben dividits entre els costums dels pares i els que ells aprenen en el seu nou entorn, escola, amics.

Tot això provoca un munt de conflictes quan s'arriba a l'adolescència. Sobretot pel que fa a les relacions personals, les amistats, l'aparició de l'amor. L'enfrontament amb els pares és a l'ordre del dia.

Us proposem la lectura de dos llibres:

1. **"Em dic Paco"**
2. **"Els arbres passaven ran de finestra"**

Abans de la lectura de "Em dic Paco" cal que sapiguen qui és en Paco:

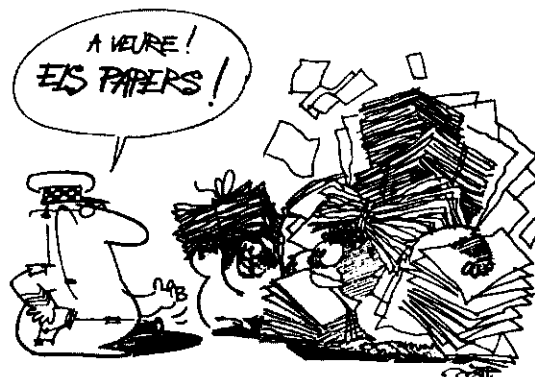
És un noi que ja ni recorda el poble dels seus pares, on ell se sent estranger quan hi va de vacances, però que té un pare que s'aferra als orígens i que no vol integrar-se. A la novel·la s'aprofundeix en aquest enfrontament, ja que és la manera que aprofita en Paco per saber qui és i què vol. Tot i que això, i la seva atracció cap a una companya de classe, el portarà a ficar-se en un embolic una mica gros...

- ⇒ **Quines raons té en Paco per actuar com ho fa?**
- ⇒ **Quina postura us sembla millor per poder viure en el lloc on els toca viure, la del Paco o la del seu pare? Raoneu la resposta.**
- ⇒ **Conexeu algunes persones del vostre entorn que es poden assemblar a en Paco o al seu pare? Que els diríeu, després de llegir aquest llibre?**

Abans de la lectura de "Els arbres passaven ran de finestra".

Heu de saber que la Iqram és una noia marroquina, lligada pels pares i la cultura familiar que no volen que oblidis els seus orígens i que no li donen llibertat en allò tan essencial que és escollir a qui estimes, viu la descoberta de l'amor amb en Jordi, un company d'estudis... Però apareix un fugitiu que necessita ajuda, el seu cosí Karim...

- ⇒ **Intenteu posar-vos a la pell de la Iqram i penseu què faríeu en un cas així?**
- ⇒ **Si fossiu el Jordi, com viuríeu la relació amb la Iqram?**
- ⇒ **I si fossis el Karim? Què esperaríeu de la Iqram?**
- ⇒ **Què us sembla que han de fer els pares davant dels fills quan en canviar de país es troben amb costums tan diferents de les seves?**

Tercera part

Les causes de les migracions

No tots els emigrants estan en la mateixa situació

La influència dels mitjans de comunicació –potser per allò que diuen, que “només existeix el que surt a la tele”- fa que, sovint, quan parlem de la immigració ens referim només a “un tipus d’immigració”; concretament, a aquella que “genera problemes”, és a dir als ciutadans magribins, subsaharians, de països sudamericans o de l’Est etc, que estan en situació de precarietat legal, laboral, econòmica..., “**els sense papers**”, “els sense feina”, “els sense casa”..., és a dir, els pobres, els que han fugit de la misèria per intentar sobreviure amb dignitat.

Però, en realitat hi ha molts més “tipus” d’immigrants en funció de condicions diverses, les quals faciliten o dificulten més o menys la seva integració i fan que siguin més o menys ben acceptats per part de la població del país d’acollida. Quines són aquestes condicions?

Segons la situació socioeconòmica:

- Persones amb rendes altes –directius i càrrecs d’empreses multinacionals o funcionaris de la Unió Europea- que es traslladen per promocionar-se professionalment
- Persones amb recursos econòmics –rendistes i jubilades-, que s’instal·len en països com el nostre, cercant millors condicions de vida –bon clima, bon menjar, preus més baixos....
- Treballadors més o menys qualificats professionalment –professors d’idiomes, operaris, etc- contractats per a feines específiques.
- Persones que fugen de la misèria, de l’atur crònic o de la precarietat laboral...; és a dir, les persones pobres i marginades que hem esmentat més amunt.

Atenent a la situació administrativa:

- Persones nacionalitzades (tenen els mateixos drets i deures que els del propi país)
- Ciutadans/es de la Unió Europea (poden circular, treballar i establir-se lliurement)
- Persones amb permís de residència i de treball més o menys llargs
- Persones en situació irregular

En funció de la diversitat cultural:

- Persones i grups que parlen la mateixa llengua que els del país, que tenen la mateixa religió o cap religió, costums semblants. És el cas dels immigrants de l’Amèrica Hispana a l’Estat espanyol.
- Persones i grups amb llengües “de prestigi” –les de l’Europa Occidental-, amb la mateixa religió o amb una religió propera –cristians catòlics o protestants, anglicans, etc,- amb costums i mentalitat semblants. És el cas dels immigrants del que anomenem el Primer Món o món occidental.
- Persones i grups d’altres ètnies no tan properes per raons geogràfiques històriques, polítiques. És el cas dels europeus de ls països de l’Est
- Persones i grups d’ètnies i cultures llunyanes, amb religions, llengües i costums molt diferents. És el cas dels immigrants d’origen africà i asiàtic, principalment, en el nostre país.

- ⇒ **Coneixeu persones immigrades, del vostre entorn, que es puguin incloure en els tres apartats anteriors? Quin tipus de vida tenen?**
- ⇒ **A quins tipus d’immigrants els costa més d’integrar-se? Per què?**
- ⇒ **Hi ha immigrants que son coneguts de molta gent. En podríeu citar algún? A què es dediquen?**

L'ampla tipologia de causes que originen les migracions

- Per quins motius tanta gent abandona el seu país i deixa la seva casa?
- Quines necessitats els empenyen? De què fugen? Què cerquen?
- Quin és, en definitiva, l'origen, i quines són les causes de l'emigració?

Si analitzem detingudament aquest fenomen podem observar com hi actuen múltiples i diverses causes: de caràcter demogràfic, econòmic, polític social, cultural, personal. També podem veure com en cada cas poden actuar diverses causes alhora, algunes de manera més important, d'altre menys. Finalment també podem observar com algunes d'aquestes causes poden afectar a tots els tipus d'emigrants que hem descrit més amunt, mentre que d'altres, en canvi, només afecten als "emigrants per força".

Amb tot, cal ressaltar que les causes més importants de l'emigració, per a la immensa majoria de les persones, dels "emigrants per força", les hem de cercar en la mateixa existència del Tercer Món i en les conseqüències del seu subdesenvolupament: la pobresa, l'atur, la inseguretat...

Un Tercer Món superpoblat, que representa més de les tres quartes parts de la població mundial.

Un Tercer Món espoliat pels països colonitzadors, abans, i explotat, encara, pels països rics a través de les empreses multinacionals i a través del control del comerç mundial imposant unes relacions comercials injustes: preus alts per als productes que exporten als països pobres i preus baixos per a les mercaderies que importen.

Un Tercer Món sense recursos econòmics per generar un procés de desenvolupament industrial i tecnològic, i amb un deute extern asfixiant que els impedeix sortir del cercle viciós de la pobresa.

Un Tercer Món subdesenvolupat que cada dia és més pobre al costat d'un Primer Món cada dia més ric.

Un Tercer Món on, sovint, la manca de democràcia o la inestabilitat política, la guerra, la violència o la inseguretat, afegides a la pobresa i l'atur, fan difícilment suportable la vida a la gent senzilla en aquests països.

⇒ **Classifiquen la llista de causes que teniu a continuació i col·loqueu el resultat en la casella corresponent de la taula que la segueix (substituiu cada frase amb un breu enunciat que en resumeixi el contingut)**

Les causes de l'emigració

- La recerca de treball
- La pobresa del Tercer Món
- La guerra
- La necessitat d'estabilitat material
- La fugida de la persecució policial
- La manca de mà d'obra als països rics a causa de la baixa natalitat
- El rebuix d'algunes feines per part de la població autòctona en els països rics
- La recerca de millor qualitat de vida

- L'intercanvi comercial desigual entre **Nord i Sud**
- La possibilitat d'un futur millor per als fills
- L'atur crònic als països pobres
- L'integrisme en els països islàmics
- La superpoblació dels països pobres
- La seducció dels models de vida i de consum que mostren els mitjans de comunicació
- La recerca de millors condicions de vida
- La manca o la precarietat dels serveis socials bàsics al Tercer Món
- L'adopció per part de famílies dels països rics
- La manca de llibertats i garanties personals, sindicals, polítiques
- Les ànsies de "buscar-se la vida"
- L'existència de règims dictatorials als països subdesenvolupats
- L'amor –la relació amorosa amb una persona d'un altre país-
- La inestabilitat política, la violència i la inseguretat en molts països pobres
- Les conseqüències de la globalització
- L'accés a uns serveis socials bàsics: sanitat, ensenyament, subsidis
- Les ànsies d'aventura
- L'accés a la cultura: estudis, museus, biblioteques, mitjans de comunicació, etc
- Les ofertes d'oci i la possibilitat de disfrutar-en
- El subdesenvolupament econòmic i tecnològic dels països del Tercer Món
- La necessitat de "realitzar-se", de començar una nova vida, de retrobar-se un mateix...

Tipus	Causas de les emigracions
Demogràfiques	
Econòmiques	
Polítiques	
Ultrals	
Socials	
Personals	

- ⇒ **Esmenteu casos– reals o imaginaris- d'immigrants, en l'emigració dels quals hi intervingueren diverses causes.**
- ⇒ **Citeu alguna causa que pugui afectar a tot tipus d'emigrants i una altra que només afecti els "emigrants per força"**
- ⇒ **Completeu aquesta frase que podria ser el resum del text: "Les causes de l'emigració són múltiples i diverses, però els motius principals pels quals la majoria de les persones emigrants es veuen obligades a abandonar el seu país i la seva casa, son"**

Què és la globalització?

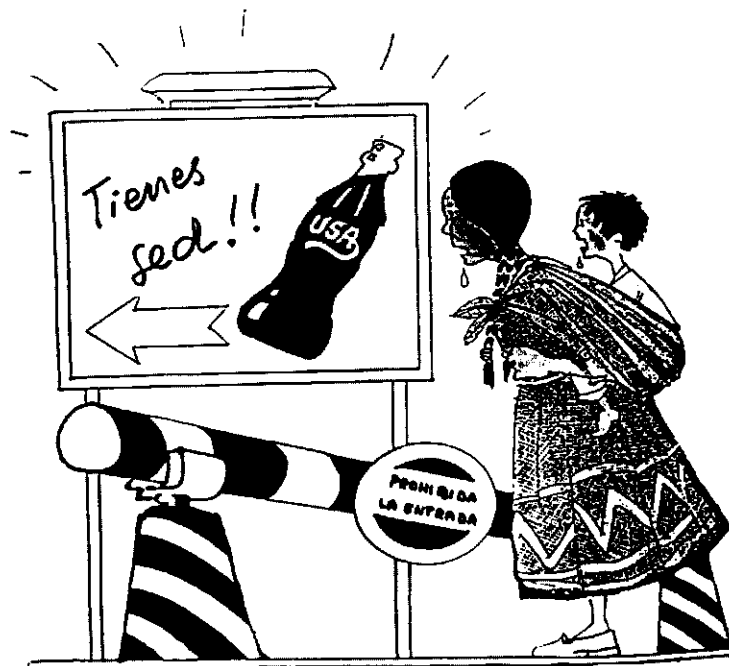
Darrerament es parla molt de la globalització, dels moviments antiglobalització... Però què és realment això?

És cert que cada vegada el món és més petit, que tots els fenòmens i problemes, siguin de l'ordre que siguin, per a bé i per a mal, cada vegada ens afecten més a tots; que tots els països cada dia som més interdependents en l'aspecte econòmic i polític; que els mitjans de comunicació arriben a tots els racons del món i que els intercanvis culturals –sobretot a través d'Internet- salten totes les fronteres; que l'art i la cultura cada dia tenen una dimensió més planetària ...

És cert, també, que aquest és un procés irreversible, és a dir, sense marxa enrera, i que tots aquests aspectes que hem citat poden resultar molt positius. Però quan es parla d'antiglobalització és contra els aspectes negatius d'aquest fenomen que es parla.

I quins són aquets aspectes negatius? Vet aquí alguns dels principals :

- El domini de l'economia mundial per part dels països rics –i sobretot d'EUA- a través de les empreses multinacionals i de les institucions econòmiques com el Banc Mundial, el Fons Monetari Internacional i d'altres.
- L'explotació del Tercer Món a través d'unes relacions comercials injustes que endeuten cada vegada més els **països subdesenvolupats**.
- L'ajut militar a dictadors de països pobres a canvi de concessions d'explotació dels recursos naturals i de la penetració de les empreses multinacionals en els seus territoris.
- La uniformació cultural que, sobretot els EUA , duen a terme a través del control dels principals mtjans de comunicació mundial.

Poemes i cançons de l'emigració

La veu dels pobles

Hi ha un munt de **poemes i cançons** que ens parlen de les males condicions en què es viu en alguns llocs del planeta, de la nostàlgia que sent la gent que es veu en la necessitat d'abandonar el seu país, o del fet mateix de la immigració i les dures condicions que pateixen els qui emigren.

⇒ **Us donem fragments de diverses cançons i poesies d'escriptors i cantants catalans. Mireu de relacionar-les amb les situacions que van fer que les escrivissin, i analitzant el què passa actualment al món penseu a quines situacions es podrien referir ara:**

- **exili després d'una guerra**
- **emigració per motius polítics**
- **situació d'un país molt pobre**
- **emigració buscant un lloc on viure millor.**

VIURE (cançó de Sopa de Cabra)

Sense equipatge ni bitllet.
Cap direcció, el primer tren,
un xiulet dóna la sortida,
no se sent ni un adéu.

Anem seguint el rastre que deixen els
ocells,
Travessem les muntanyes
mentre va caient la neu.

Apartem els estels
buscant un lloc en el temps
on si et repugnen les mentides
no et clavin sobre una creu.

Fugim de la justícia
de les lleis del poder,
avancem sense girar el cap
cridant al silenci,
tot el que volem és viure

ETIÒPIA (cançó de Sau.)

S'obre la boca
D'un cel negre com la por
I un vent que em porta
La fragància de la mort.

És una pena.
Déu s'amaga enmig dels llamps,
Tronant paraules
Que ningú no escoltarà.

Si vols baixar
A visitar l'infern,
No cridis el meu nom.
Porta'm amb tu pel temps,
No em deixis sol.

Els ulls em ploren,
Les paraules em fan mal.
Moren els àngels,
Neixen flors plenes de sang.

Mirades buides,
Boques seques per la fam,
Pluja de penes
Que mai no els mullarà.

La vida es queixa,
Ja no sap cap on mirar
Núvols de mosques
Fan l'amor sobre ossos blancs

CORRANDES D'EXILI
(Poema de Pere Quart)

Una nit de lluna plena
Tramuntàrem la carena
Lentament, sense dir re..
Si la lluna feia el ple
També el féu la nostra pena.

A Catalunya deixí
El dia de ma partida
Mitja vida condormida;
L'altra meitat vingué amb mi
Per no deixar-me sens vida.

Avui en terres de França
I demà més lluny potser,
No em moriré d'enyorança
Ans d'enyorança viuré.

Una esperança desfeta,
Una recança infinita.
I una pàtria tan petita
Que la somio completa.

SALAM RASHID
(cançó de Joan Manuel Serrat)

T'ho havien dit
allà baix a la terra dels teus pares
t'ho havien dit
que europa era molt gran, per això hi
anares
des del gran sud,
on l'ombra de les palmeres és dolça
i l'aigua dels rius
camina de puntetes, cautelosa.

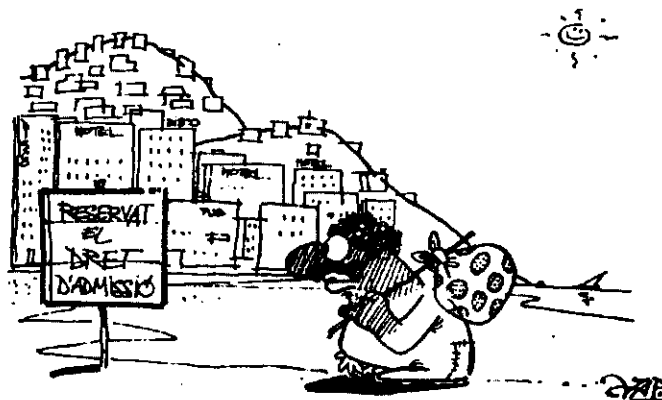
Salam Rashid.

Ja ni saps quant
fa que camines per ciutats llogades
arrossegant
la sensació que a tot arreu sobra ves.
Et coneixem.
Ets carn de soterrani i de conquesta,
la falca justa perquè
no trontolli la taula de la festa.

El món es mou pels qui com tu caminen
mes del que volen. Mà d'obra barata.
Sobrevivents de presons i pallisses
que han decidit que el guiïn les sabates.

Salam Rashid.

- ⇒ Ara intenteu escriure un text breu, en forma de poema, parlant d'alguna de les situacions esmentades en els textos anteriors. Expliqueu els sentiments que té una persona que es veu obligada a allunyar-se de la seva terra. Podeu agafar idees i frases dels poemes i cançons que heu llegit.

Les taxes que ens ajuden a descobrir la misèria

Quina d'aquestes dues frases us sembla més aclaridora i útil?

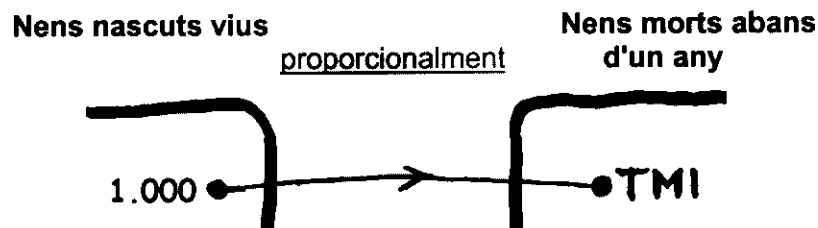
- França tenia, l'any 1995, 3.608.000 immigrants i Espanya 500.000
- A França hi havia, l'any 1995, 6,4% d'immigrants i a Espanya 1,3 %

Les taxes es van inventar per a facilitar la comprensió i la comparació de quantitats grans i complicades (pertanyents a dues *magnituds* per cada taxa). Ho aconseguen amb la substitució d'una de les quantitats per una altra de més a l'abast (100, 1000, etc) i el càlcul **proporcional** de la resta de quantitats.

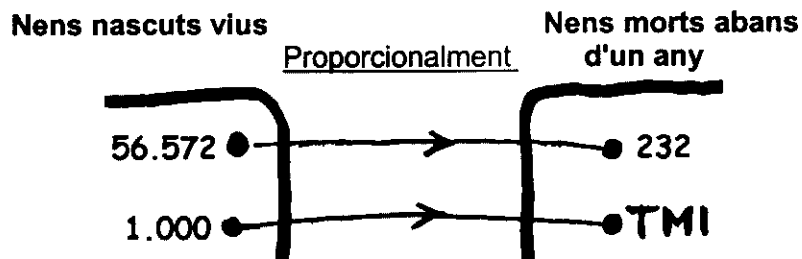
Vegem un exemple de taxa:

La taxa de Mortalitat Infantil (TMI) (en un país, i any, determinats)

Es el nombre de nens morts, abans de fer un any, en relació **proporcional** a cada 1000 nens nascuts vius.

Hem calculat, per exemple, la taxa de mortalitat infantil (TMI) de Catalunya, l'any 1998, sabent que hi van néixer vius 56.572 nens, i d'aquests en van morir 232 abans d'acabar l'any.

Segons la definició de taxa la *magnitud* Nens nascuts vius i la *magnitud* Nens morts abans de fer un any, han de ser **proporcionals**. O sigui que:

- el nombre que multiplicat per 1000 doni TMI
 - ha de ser el mateix que multiplicat per 56.572 dona 232
- I quin és el nombre que multiplicat 56.572 dona 232?

Vegem-ho amb uns exemples més senzills:

Quin és el nombre que multiplicat per 8 dona 72?

$$\begin{array}{r} 72 \overline{) 8} \\ 0 \end{array}$$

$$72 : 8 = 9$$

En efecte:

$$8 \xrightarrow{\cdot 9} 72$$

Quin és el nombre que multiplicat per 20 dona 4?

$$\begin{array}{r} 4 \overline{) 20} \\ 0 \end{array} 0,2$$

$$4 : 20 = 0,2$$

$$4 \xrightarrow{\cdot 0,2} 20$$

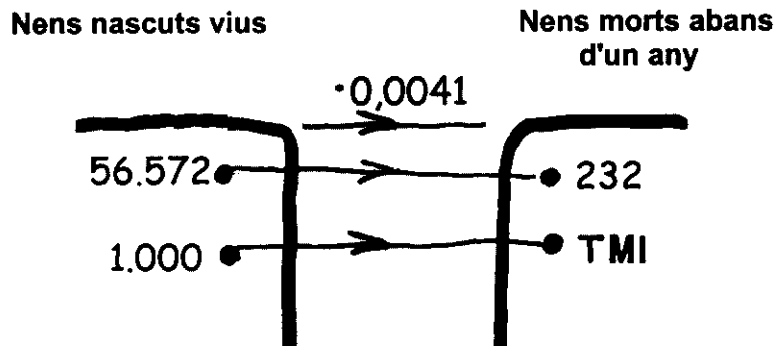
I en general:

El nombre que multiplicat per a dona b és b/a ó $b : a$

Per tant el nombre que multiplicat per 56.572 dona 232 és 0'0041 doncs

$$232 : 56.572 = 0,0041$$

O sigui:

D'aquí es dedueix:

$$1.000 \cdot 0,0041 = 4,1 = TMI$$

$$TMI = 4,1\text{‰}$$

A Catalunya, durant l'any 1998, van morir 4,1 de cada 1000 nens nascuts vius

I per tant, la fórmula general serà:

$$TMI = 1000 \times (\text{Nens morts abans d'un any} : \text{Nens nascuts vius})$$

La Taxa d'Escolaritat (TE) i la Taxa d'Alfabetització d'Adults (TAA) son altres exemples de taxes que emprareu en aquest treball sobre les causes de les migracions humanes. Ambdues taxes es calculen amb referència a 100 habitants (recordeu que la TMI es referia a 1000)

- ⇒ Intenteu definir aquestes dues noves taxes
- ⇒ Esmenteu en cada cas les dues magnituds que hi intervenen
- ⇒ Escriviu la fórmula general de cada taxa

Què és l'Índex de Desenvolupament Humà (IDH)?

Es tracta d'un índex (composat d'altres índexs) que el PNUD (Programa de les Nacions Unides per al Desenvolupament) calcula anualment per a tots els països, i que pretén mesurar llur grau de desenvolupament i benestar.

Fins l'any 1990 el grau de desenvolupament dels països es mesurava només amb el PIB/ h (Producte Interior Brut, per habitant). Però aviat es va comprovar que el fet de que un país produís més bens i serveis no sempre volia dir que la seva població visqués millor. En efecte, es donava el cas de països amb un PIB més alt que el d'altres, però que en canvi tenien una mortalitat infantil o un nombre d'analfabets molt superior al d'aquests. Per exemple:

País	PIB / habitant (1992)	Taxa d'Alfabetització	TMI
Aràbia Saudí	7.040 \$	64,1 %	31 ‰
Illa Maurici	2.816 \$	86 %	20 ‰

Per aquest motiu el nou **Índex de Desenvolupament Humà (IDH)** té en compte més factors. Concretament tres:

- La salut, representada per l'*Esperança de vida en néixer*. (EVN)
- La instrucció, representada per la *Taxa d'alfabetització dels adults (TAA)* i la *mitjana d'anys d'escolarització (PAE)* (amb una ponderació de dos terços per al primer i d'un terç per al segon)
- La renda, representada pel *PIB per habitant* (amb alguns petits retocs)

⇒ **Què és l' Esperança de vida en néixer?**

⇒ **I la mitjana d'anys d'escolarització? Quin és aquesta mitjana a Catalunya?**

⇒ **Què significa la frase " amb una ponderació de dos terços per al primer i d'un terç per al segon" ?**

Càlcul de l'Índex de Desenvolupament Humà (IDH)

1. Cadascun dels nombres que mesuren els tres factors (salut, instrucció, renda) s'ha d'encaixar, proporcionalment, dins d'una nova escala, que vagi de 0 a 1.

Això es fa de la manera següent:

Es cerca, per a cada factor, quin país té la màxima puntuació i quin país té la mínima. Al que té la màxima se li dona un 0 i al que té la mínima se li dona un 1 (Sembla que hauria de ser a l'inrevés, però al final veureu perquè es fa així).

Comencem pel factor salut

Com ja s'ha dit aquest factor és representat per l'Esperança de Vida en Néixer (EVN), o sigui la mitjana d'anys que un ciutadà pot arribar a viure.

D'acord amb la informació que té el PNUD (any 1992), el país amb la màxima esperança de vida era el Japó (78.6 anys) i el país amb la mínima esperança de vida era Sierra Leone (42 anys).

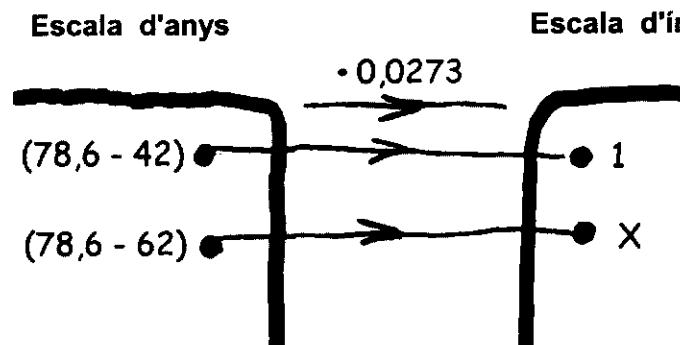
Per tant, s'adjudica un 0 al Japó i un 1 a Sierra Leone

L' **Índex EVN** de tots els altres països estarà entre 0 i 1. D'acord?

Apliquem-ho al cas del Marroc, del qual sabem que l'esperança de vida és de 62 anys. Quin serà l'Índex EVN del Marroc? (Per no haver d'escriure tant, farem IEVN (Marroc) = X)

És molt important que, davant de qualsevol problema, sempre féu un esquema, o un esbós, abans de començar:

	Japó	Marroc	S. Leone
Escales d'anys	78,6	62	42
Escales d'índexs	0	X	1

Ambdues escales són proporcionals. Per tant:

- el nombre que multiplicat per (78,6-42) dona 1,
- ha de ser el mateix que multiplicat per (78,6-62) doni X

El nombre que multiplicat per (78,6-42) dona 1 és $1 : (78,6-42) = 1 : 36,6 = 0,0273$
 Per tant tindrem que: $(78,6 - 62) \cdot 0,0273 = 16,6 \cdot 0,0273 = 0,45 = X$

O sigui: **IEVN (Marroc) = 0,45**

(Observeu que això confirma que Japó, amb 78,6 anys d'esperança de vida, tingui un IEVN de 0, doncs: $(78,6 - 78,6) \cdot 0,0273 = 0 \cdot 0,0273 = 0$)

2. Es farà amb els altres dos factors (la instrucció i la renda) el mateix procés i càlculs, que s'ha fet amb el factor de la Salut

En acabar, s'haurà obtingut, per a cada país, tres índexs (un per a cada factor) compresos entre 0 i 1

3. Es calcula, per a cada país, la mitjana dels seus tres índexs

O sigui, sumar-los i dividir el resultat per tres.

4. finalment, es resta d'1 l'índex mitjà obtingut

El nombre resultant de la resta serà l'Índex de Desenvolupament Humà d'aquell país. (l'any 1992, l' IDH del Japó era 0,929 i l' IDH del Marroc era 0,549)

(Aquest article ha estat elaborat a partir d'un altre article del Sr Francisco Vergara publicat a "El estado del Mundo 1996")

Quants Mòns hi ha? Un o tres?

L'Índex de Desenvolupament Humà, 1998

S'HA DE FER FER D'ACORD AMB LES INDICACIONS SEGÜENTS :

PINTAR AMB TRES COLORS O TRAMES ELS PAÏSOS AMB IDH ALT, MITJÀ I BAIX.

INDICAR A LA LLEGENDA DEL MAPA:

- IDH ALT (0'800 I SUPERIOR): PAÏSOS DESENVOLUPATS.

- IDH MITJÀ (0'500 A 0'799): PAÏSOS EN VIES DE DESENVOLUPAMENT.

IDH BAIX (INFERIOR A 0'500): PAÏSOS SUBDESENVOLUPATS.

(Font: Programa de Nacions Unides pel Desenvolupament. Informe sobre el Desenvolupament Humà 2000)

Indicadors de l'IDH en el conjunt de països dels tres Mòns

	P. desenv. (IDH alt)	P. en vies de des.(IDH mitj)	P. subdesenv. (IDH baix)
Esperança de vida (en anys)	77'0	66'9	50'9
Taxa d'alfabetització d'adults (%)	98'5	76'9	48'8
Taxa d'escolaritat (%)	90	65	37
PIB per persona (en dòlars)	21.799	3.458	994

PINTAR LES TRES COLUMNES AMB ELS MATEIXOS COLORS QUE EL MAPA

Després d'estudiar el mapa i la taula de dades, anteriors, intenteu trobar resposta a aquestes preguntes:

- ⇒ **On estan situats, en el mapa, els països amb un IDH alt ?**
- ⇒ **On estan situats els països amb un IDH mitja i baix ?**
- ⇒ **Quants anys més d'esperança de vida tenim nosaltres, respecte de les persones dels països subdesenvolupats?**
- ⇒ **Per cada adult analfabet dels països rics quants n'hi ha en els països pobres?**
- ⇒ **Per cada infant no escolaritzat en els nostres països quants n'hi ha en els països del Tercer Món?**
- ⇒ **Quines coses podem comprar nosaltres amb el PIB (d'un any) d'una persona pertanyent a un país subdesenvolupat?**
- ⇒ **Per acabar, redacteu un petit text que expliqui quina relació poden tenir totes aquestes dades amb el fenomen de l'emigració**

Més dades per a entendre les causes de les migracions

Dades comparatives de diversos països

- Esperança de vida (any, 1998)
 - Mortalitat infantil (morts el primer any per cada 1000 nascuts vius, 1998)
 - Població amb accés a aigua potable (% , 1990-1996)
 - Taxa d'alfabetització d'adults (% , 1998)
 - Taxa d'escolaritat (% , 1998)
 - P.i.b. per persona (en dòlars, 1998)
 - Consum d'energia `per persona (quilos equivalents de petroli, 1997)
 - Emissions de co2 per persona (tones mètriques, 1996)
 - Línies telefòniques (per cada mil habitants, 1997)
 - Ordinadors personals (per cada mil habitants, 1998)
- (font: banca mundial i informe sobre desenvolupament humà 2000. Citat a: l'anuari 2001. Fundació catalunya, 2001)

	Esper. Vida	Mort. inf.	P. aig pot.	Taxa alfab.	Taxa escol.	PIB	Cons. Energ	Emis. CO2	Lin. telef.	Ord. Pers.
Alemanya	77'3	5	-	99'0	90	22.169	4.231	10'5	657	304'7
Espanya	78'1	5	-	97'4	94	16.212	2.729	5'9	414	144'8
França	78'2	5	100	99'0	93	21.175	4.224	6'2	570	207'8
Suècia	78'7	4	-	99'0	102	20.659	5.869	6'1	674	361'4
Marroc	67'0	49	52	47'1	50	3.305	340	1'0	54	2'5
Xina	70'1	31	90	82'8	72	3.105	907	2'8	70	8'9
Gàmbia	47'4	76	76	34'6	41	1.453	-	0'2	21	2'6
Perú	68'6	40	80	89'2	79	4.282	621	1'1	67	18'1

- ⇒ **Analitzeu cadascún dels indicadors anteriors. Parleu-ne entre vosaltres per tal d'aclarir-ne els significats.**
- ⇒ **Alguns d'aquests indicadors, us semblen més importants? Quins? Per què?**
- ⇒ **Escolliu tres indicadors i representeu-los amb diagrames de barres.**

Els animals també migren

Els motius pels quals els animals migren, així com les conseqüències que se'n poden derivar, són molt similars al que passa amb les persones. Així, la instal·lació d'una nova població animal, allà on abans no existia, pot donar lloc a problemes per a les poblacions autòctones i pel mateix ecosistema, en el seu conjunt.

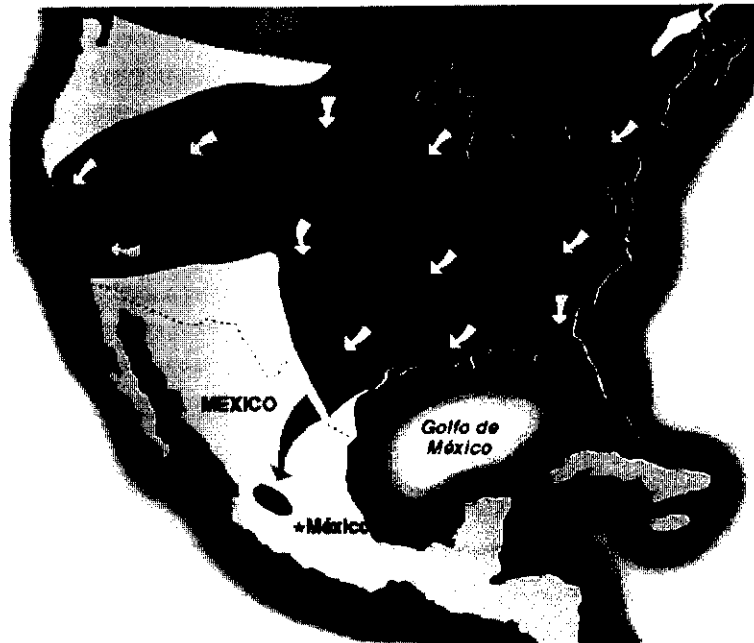
Potser alguna vegada us heu preguntat quin es el motiu dels grans desplaçaments migratoris que fan moltes espècies animals? Segur que heu sentit a parlar de les orenetes i de les cigonyes. En aquests dos casos es tracta de migracions estacionals i podrien comparar-se amb els desplaçaments que fan els treballadors temporers (recollida de fruita, verema, etc). Tant les unes com els altres cerquen mitjans de vida que no troben als llocs d'origen.

Les migracions es donen en tots el grups animals i en trobareu exemples en tota la seva escala evolutiva (invertebrats, peixos, rèptils, aus o mamífers). O sigui que les migracions afecten tant als animals aquàtics com als terrestres.

Papallona monarca
(*Danaus plexippus*)

Mapa de les seves
miogracions

Entre uns éssers tan fràgils, com les papallones, també es donen casos de grans migracions. La papallona monarca (*Danaus plexippus*) protagonitza cada any una espectacular migració entre Canadà i Mèxic. Dins dels rèptils no hi ha gaires migracions, si bé exemplars de tortuques babaua (*Caretta caretta*), nascudes al Carib, arriben d'adultes fins a les aigües del Mediterrani, després de recórrer milers de quilòmetres. Les migracions dels peixos, com ara els salmons, les anguiles o les tonyines tenen molt a veure amb la reproducció. Les tonyines migren cada any per a realitzar la posta dels ous i altres, com els salmons o les anguiles, ho fan només un cop a la seva vida. Les anguiles es dirigeixen cap el mar per a reproduir-se, mentre que els salmons remunten els rius, amb el mateix objectiu.

Entre els animals migratoris, les aus són els exemples més coneguts. Les seves migracions són estacionals i es traslladen allà on les condicions climàtiques, a cada època de l'any, són més favorables.

Tots aquests exemples de migracions no donen lloc a cap problema i afavoreixen, en canvi, l'equilibri entre els diferents ecosistemes i el millor aprofitament dels recursos. Quan minven els recursos, per raó del canvi d'estació, en determinat lloc de la terra, una bona part dels animals marxen. Algunes aus, fins i tot, canvien d'hemisferi, realitzant recorreguts de milers de quilòmetres. D'aquesta manera aprofiten les estacions favorables i no han de suportar mai l'hivern. Però no tots els ocells són migratoris. N'hi ha, també, de sedentaris.

- ⇒ **Us heu preguntat mai per què, quan arriba el fred de l'hivern al nostre país, uns ocells se'n van i altres es queden? Quina podria ser la raó?**
- ⇒ **En aquesta sopa de lletres hi ha deu noms d'ocells que es poden trobar en les nostres contrades. Cinc d'ells són sedentaris i cinc migratoris. A les fotos els podeu observar. Els reconeixeu?**
- ⇒ **Quins són aquests deu ocells?**
- ⇒ **Quins són els migratoris, els que apareixen a les línies horitzontals o a les verticals?**

S	O	N	S	O	P	A	N	X	O
A	O	R	E	N	E	T	A	B	U
L	A	W	M	T	R	O	B	A	R
A	D	Q	U	E	D	O	R	C	A
T	R	O	S	S	I	N	Y	O	L
P	A	U	S	A	U	Z	H	L	P
E	J	G	O	R	I	O	L	O	A
I	F	A	L	C	I	O	T	M	R
X	K	R	M	O	S	C	A	F	D
V	E	S	C	I	G	O	N	Y	A
I	B	A	L	A	G	U	E	R	L

- ⇒ **Oriol**
- ⇒ **Falciot**
- ⇒ **Garsa**
- ⇒ **Cigonya**
- ⇒ **Pardal**
- ⇒ **Colom**
- ⇒ **Mussol**
- ⇒ **Rossinyol**
- ⇒ **Perdiu**

documents interdisciplinaris per a joves

Animals que vingueren de fora

Les poblacions animals poden patir canvis problemàtics, semblants als conflictes que es produeixen entre els col·lectius humans, i un dels llocs on aquests canvis dins de les poblacions animals son més evidents és a les zones urbanes.

Als inicis de les ciutats no hi havia animals de manera natural. Però poc a poc, alguns trobaren precisament a la ciutat el seu *nínxol ecològic* i esdevingueren tant urbans com les mateixes persones. Com a exemple els coloms, a Barcelona, que pertanyen a l'espècie del colom roquer (*Columba livia*). Es diu que, aquests coloms, procedeixen en part dels coloms domèstics que es criaven als colomars que tenien antigament moltes cases als seus terrats. Tanmateix, sembla ser que el seu nombre es va incrementar notablement arrel de l'Exposició Universal de 1929 quan s'alliberaren una munió d'exemplars per donar més vida al paisatge urbà. Els 80.000 coloms que ara hi ha a Barcelona viuen del que els donen algunes persones (grans i pa sec, fonamentalment) però també mengen tota mena de restes que troben pel terra dels carrers de la ciutat. Altres ocells tradicionals d'aquesta ciutat són els pardals o els estornells, que només hi venen per a dormir als arbres de les places i avingudes principals.

A les darreres dècades, al cel de la ciutat de Barcelona i altres llocs de Catalunya, han aparegut noves espècies d'aus: gavines, tórtors, cotorres i altres espècies exòtiques com ara els becs de corall (*Estrilda astrild*), el rossinyol del Japó o el bengalí roig. Llevat de les gavines que procedeixen de poblacions naturals adaptades al consum de les deixalles dels abocadors, totes les altres espècies esmentades procedeixen d'individus escapolits d'alguna gàbia o alliberats voluntàriament.

Cotorra de pit gris (*Myiopsitta monachus*)

Bec de corall (*Estrilda astrild*)

El cas més cridaner, en els dos sentits de la paraula, és de les cotorres. Les cotorres urbanes són de tres tipus, la cotorra de pit gris (*Myiopsitta monachus*), la cotorra de Kramer (*Pssitacula krameri*) i diverses espècies de lloros del gènere Aratinga.

La més abundant és la cotorra de pit gris, també coneguda com a cotorra argentina. El seu plomatge es d'un color verd intens, llevat de la zona del pit que és de color gris clar. La seva mida, de la punta la cua al bec, és gairebé d'uns 30 cm de longitud. Es tracta d'un ocell originari d'Amèrica del Sud, on se la pot trobar des del centre d'Argentina, i sud del Brasil, fins al centre de Bolívia. Aquestes cotorres tenen un comportament social força desenvolupat que els porta a viure en colònies formades per grups de 10 a 20 individus.

Fan els nius preferentment a les palmeres, d'on han desplaçat al pardals, que també hi solien anidar. Els nius d'aquestes cotorres formen una estructura única que s'ha comparat amb un bloc de pisos. Tenen una certa capacitat per suportar temperatures relativament baixes. De fet han format colònies estables a ciutats de clima més fred que el nostre, com ara Brussel·les.

S'alimenten dels dàtils de les palmeres i els fruits i brots d'altres arbres i arbusts urbans com ara els eucaliptus. També mengen pa i, a la perifèria de les poblacions, s'aprofiten dels conreus de fruita i horta. Malgrat que no tenen depredadors naturals, els seu color llampant les fa fàcilment visibles pels falcons i les àligues cua barrades que les ataquen ocasionalment. La seva principal defensa és els seu comportament gregari.

Sembla ser que, a Barcelona, les primeres parelles ja es varen observar a finals dels anys 60, del segle XX, al Turó Parc. Cap a 1978 ja hi havia unes 10 colònies al parc de la Ciutadella i ben aviat van passar a la plaça Reial. Poc a poc, seguint les palmeres, han esdevingut habituals per tots els barris de la ciutat de Barcelona. Simultàniament, també han aparegut per les altres comarques de la costa. No es pot assegurar si aquesta expansió es deu a les que s'han escampat des de Barcelona o bé provenen d'individus escapolits d'altres llocs. Actualment abunden al Garraf i al Maresme. També s'han observat a l'Empordà, el Delta de l'Ebre, el Cadí-Moixeró, Tarragona i Lleida.

- ⇒ **Per què poden aparèixer poblacions de determinats animals en llocs on abans no existien?**
- ⇒ **En quins aspectes poden comparar-se les migracions animals amb les humanes?**
- ⇒ **Quina és la vostra opinió sobre la introducció de les cotorres a Catalunya? Accepteu o rebutgeu les afirmacions següents:**
 - **Són una desgràcia pel país. S'han d'exterminar donat que no són ocells catalans.**
 - **Els seus colors enriqueixen i animen el paisatge urbà.**
 - **Són més sorolloses i descarades que els nostres ocells, que són més agradables.**
 - **Si fan niu i crien als parcs de la ciutat es pot considerar que s'han integrat en els ecosistemes urbans. Mereixen el mateix respecte que qualsevol altre animal.**
 - **Els coloms i els pardals hi eren primer, per això cal protegir-los contra les cotorres que han vingut posteriorment i els prenen una part dels recursos.**
 - **Si no haguessin existit recursos disponibles, que altres aus no són capaces d'aprofitar, les cotorres no haurien pogut sobreviure.**

Quarta part

Les conseqüències de les migracions

La immigració: problemes o beneficis, per a qui?

Sovint sentim parlar dels "problemes" de la immigració com si tot el que l'envolta fos problemàtic i negatiu, i com si hi hagués una sola perspectiva des d'on encarar aquest fenomen. La convivència social sempre resulta problemàtica, però també enriquidora. El sol fet de conèixer en un mateix territori persones d'edat i sexe diferents, amb maneres de pensar, sensibilitats, interessos diversos i de vegades contraposats, amb orígens, parles i costums diferents, forçosament ha de comportar conflictes. Més, si a aquestes "diferències" hi afegim "desigualtats" de recursos materials i d'oportunitats, situacions injustes i marginalitat. Això és així amb immigrants i sense

La immigració com qualsevol altre fenomen social complex requereix una anàlisi rigurosa des de diversos punts de vista. Per això cal vetllar per tal de ser objectius, no deixant-nos portar pels nostres interessos individuals i no caure en prejudicis socials establerts.

⇒ **A continuació us facilitem tota una colla d'elements per a l'anàlisi. Us replem a la fer la vostra reflexió, a cercar les vostres respostes i a fer-vos la vostra opinió.**

El rei Mohammad VI del Marroc lidera una ofensiva per garantir l'entrada de divises

Rabat mima els emigrants de la UE i la TV oficial mitifica el seu èxit econòmic. Espanya creu que la iniciativa és una manera d'animar els joves a sortir del país.

Fa una dècada, emigrar no estava ben vist per la societat marroquina -afirma Manuel Lorenzo. Ara -diu- l'emigrant s'ha convertit en el nou model d'èxit. Al seu parer, això s'explica perquè els marroquins veuen que el país no millora i comproven que als que emigren les coses els van molt més bé. Per ells, doncs, l'emigració es consolida com l'única solució als seus problemes.

El Periódico, 10-9-01

Quatre sense papers moren al naufragar una llanxa a Tarifa Les víctimes són dos homes i dues dones, una d'elles embarassada

El Periódico, 22-4-01

Naufragi mortal d'una pastera a les Canàries Desapareixen 15 immigrants a prop de Fuerteventura

Almenys 15 immigrants subsaharians han desaparegut en el naufragi d'una pastera dimecres a la nit a una milla i mitja de les costes del sud de l'illa canària de Fuerteventura. Set persones més van ser rescatades.

El Periódico, 1-6-01

Desapareguts a l'Estret

Els familiars dels emigrants morts no tenen notícies sobre els seus parents

L'any passat, 35 persones van morir ofegades a l'Estret de Gibraltar, segons les xifres oficials. Tot i així, Abdul-Hamid Beiuki, president de l'Associació de Treballadors Immigrants Marroquins a Espanya (ATIME), sosté que a l'estret hi ha moltes més morts. *Aquestes xifres són només dels cadàvers que han aparegut a la costa espanyola. Però moltes pasteres naufraguen al sortir del Marroc, i el Govern marroquí no dona mai les xifres. Cada any 1300 immigrants s'ofeguen a l'Estret. Les autoritats marroquines els cataloguen com a banyistes. Gent que estava a la platja que s'ha ofegat.*

Efectes econòmics de les morts dels immigrants

Els efectes d'aquestes morts no són només emocionals. També són econòmiques. Les famílies s'endeuten per poder pagar el viatge d'un jove.

Venen terres, bestiar, o demanen préstecs a usurers, ja que un cop a Europa, el noi trobarà feina i farà prosperar la família que, tot i tenir un lloc de treball al Marroc, preferix emigrar per buscar un futur millor per als seus fills.

El Periódico, 24-6-01

**L'any 2000 es van presentar 226.570 sol.licituds de regularització.
De les 6.900 examinades el 2001, se n'han acceptat 3.800**

10-9-01

Tornen les filles de la distància

Una família d'immigrants senegalesos es reuneix per primera vegada a Arenys de Mar amb l'arribada de les dues germanes grans

Els pares han aconseguit la reunificació familiar després d'anys de tràmits burocràtics

El Periódico, 22-5-01

El fiscal en cap de Catalunya, José María Mena, critica el desemparament dels "nens del carrer"

El fiscal en cap de Catalunya, José María Mena, va criticar ahir que els *nens del carrer* magribins continuen desemparats i vagant pels carrers de Barcelona i voltants perquè la generalitat al·lega que no té places per atendre'ls. (...)

Al fiscal en cap li van faltar qualificatius per definir la dimensió del problema, que es calcula que afecta més de 300 menors que malviuen pels carrers de Barcelona i rodalia. En aquest col·lectiu, també hi ha menors procedents de països de l'est d'Europa que han fet de la petita delinqüència la seva forma de vida...

Diari Avui, 8-9-01

Desarticulades a Madrid dues màfies d'immigrants

La policia va detenir a Alcorcón, Móstoles i Parla (municipis del sud de Madrid) 19 africans i un britànic com a responsables d'una màfia que introduïa dones nigerianes *sense papers* a Espanya a través del Marroc perquè es prostituïssin.

En la segona redada, la policia va arrestar a Arganda del Rey (Madrid) els tres capítosts d'una xarxa internacional, que va infiltrar de forma il·legal a Espanya uns 150 estrangers. L'organització va obtenir uns beneficis que superen els 540 milions de pessetes.

El Periódico, 24-2-01

Trobats 100 immigrants esclaus a Huelva

L'informe del ministeri detalla que vivien en mòduls infectes de sis metres quadrats on s'amuntegaven fins a 10 persones sense unes mínimes condicions higièniques. No tenien aigua potable ni lavabo, ni tan sols latrines.

Se'ls racionava l'aigua i els habitacles no tenien llum ni una finestra de ventilació. Enmig d'una pudor considerable i infestats de paràsits, els immigrants dormien, menjaven i fins i tot cuinaven.

Amuntegats, sense cobrar durant setmanes i sense papers. Així vivien 100 immigrants en una finca productora de maduixes d'Almonte (Huelva).

El Periódico, 28-4-01

Un vaixell a la deriva amb 562 emigrants arriba al sud d'Itàlia

La nau va ser abandonada en alta mar per la tripulació i va quedar sense ajuda

La nau transportava 150 famílies, entre les quals hi havia 154 dones, moltes d'elles embarassades, i 63 nens. Tots havien embarcat en algun port turc (...) Els immigrants clandestins són kurds de nacionalitat turca, i també hi ha ciutadans iraquians, iranians i singalesos. (...)

Confessions de les víctimes

Segons confessions de les víctimes del tràfic il·legal, per arribar a Itàlia van pagar 2.000 dòlars (unes 360.000 pessetes) per cap, amb descomptes per a les famílies nombroses.

El Periódico, 23-4-01

Bones notícies sobre la immigració

La Festa de la Diversitat proposa combinar l'entreteniment amb la reflexió sobre l'enunciat "Il·legal? Ni tu, ni jo"

El Periódico, 23-6-01

La detenció d'immigrants a l'Estret de Gibraltar i les Canàries creix un 60% el 2001

Els agents intercepten 13.395 persones arribades en pasteres en els primers vuit mesos de l'any i només ahir 200 més a Cadis

Diari Avui, 8-9-01

Cada vegada hi ha més morts i naufragis perquè les llanxes viatgen sense pilot

Un ofegat cada tres dies

Les dades més esgarrifoses corresponen al nombre de naufragis i morts. Si el primer trimestre de l'any passat es van enfonsar cinc embarcacions, ara la xifra s'ha triplicat. La Guàrdia Civil ha localitzat 25 cadàvers, contra els 13 de l'any passat (...)

Fins fa poc, les màfies portaven els immigrants a una platja on els esperava una pastera que seria conduïda per un pilot, que acostumava a ser un antic mariner o pescador. Segons explica un alt responsable policial espanyol *actualment molt poques llanxes porten pilot, perquè les màfies prefereixen vendre'ls una llanxa pneumàtica amb un motor forabord.*

Bots sobrecarregats

El problema, explica el responsable policial, és que *els immigrants no tenen idea de pilotar una embarcació que, a més a més, va sobrecarregada amb 30 o 40 persones. Molts no han vist mai el mar, així que quan ensopeguen amb un corrent van a la deriva o naufraguen*

A les màfies el nou sistema els resulta més rendible i sobretot molt menys arriscat.

Els membres de la xarxa s'eviten no només el perill de morir ofegats en cas de naufragi, sinó també el de ser detinguts per la policia espanyola.

El Periódico, 21-4-01

Acord per resoldre el conflicte pel tancament de la mesquita de Premià

El consistori es va comprometre a buscar la setmana que ve uns terrenys en que els musulmans instal·laran un mòdul prefabricat per poder-lo fer servir de mesquita de manera provisional, fins que construeixin el nou temple en un solar que és propietat seva.

El Periódico, 21-4-01

Escoles discriminatòries

L'Administració no pot seguir finançant sense cap control la segregació escolar

La Conselleria d'Ensenyament admet massa tard que ha de posar ordre a les escoles privades. Durant molts anys ha finançat sense control algun d'aquests centres i s'ha negat a investigar les irregularitats en els processos de selecció i matriculació. (...)

És inacceptable que, amb els impostos de tots els ciutadans, hi hagi centres privats que mantinguin instal·lacions enlluernadores, segueixin cobrant quotes que n'impedeixen l'accés a la major part de la població i, a més, a més, vulnerin obertament les normes de preinscripció per discriminar els que, immigrants o autòctons, no poden acreditar un compte corrent d'elit.

Editorial d' El Periódico, 26-4-01

Centenars d'immigrants compren enganyats pisos amb aluminosi

Les immobiliàries del Turó de la Peira no informaven els seus clients de l'aluminosi dels pisos. Els nous veïns no acostumen a tenir recursos per rehabilitar-los

El Periódico, 26-3-01

El 70% dels estrangers tenen feines precàries

Set de cada deu estrangers treballen en les ocupacions més inestables i amb menys cobertura social, segons les dades de l'informe *España 2001*, publicat per la Fundació Encuentro. L'estadística subratlla que el 33% dels estrangers treballen com a empleats domèstics i de neteja, i que un 18% ho fa de peons d'agricultura i pesca.

2.500 universitaris es manifesten a Barcelona en suport dels sense papers

Uns 2.500 universitaris van sortir ahir al carrer en suport de 650 sense papers tancats en esglésies barcelonines des de fa 35 dies.

El Periódico, 23-2-2000

La gran majoria dels tancats a Barcelona abandona les esglésies

**700 immigrants van marxar fins a la Delegació del Govern
Uns 20 sense papers rebutgen el pacte i comencen una vaga de fam**

Després de 47 dies de tancada, una maratoniana negociació amb el Govern i 62.850 firmes de suport recollides, els més 700 immigrants atrinxerats en esglésies de Barcelona van abandonar ahir la protesta. El col·lectiu va sortir de la Parròquia de Santa Maria del Pi a les 16'20 hores, al crit de "papers per tothom".

El Periódico, 8-4-2000

906 immigrants que van participar en les tancades aconseguen ser regularitzats

Papers per a gairebé tots. Aquesta ha estat la resposta del Govern a Catalunya, que ahir va anunciar la regularització de 906 dels 960 immigrants que es van acollir a l'acord que va posar fi a les tancades en esglésies de Barcelona.

El Periódico, 2-6-2000

La immigració frena la davallada demogràfica de Manresa i situa la xifra d'habitants en 64.626

El percentatge de magribins és del 2'4%, encara inferior al d'altres ciutats catalanes

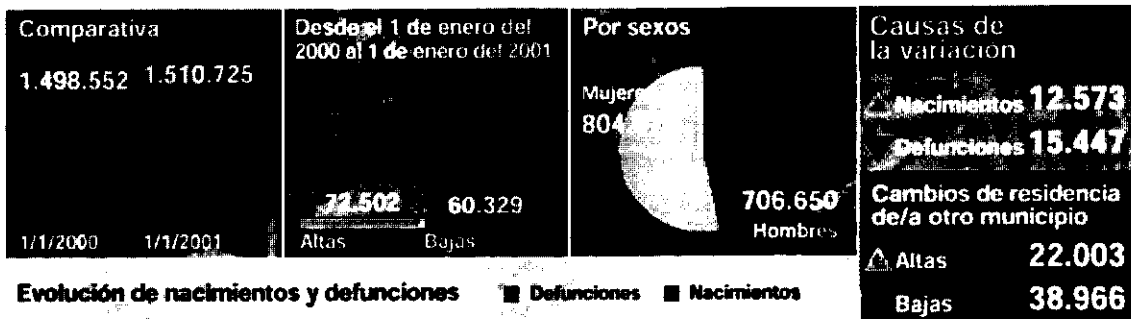
Regió 7, 24-4-01

La immigració torna a barcelona el milió i mig d'habitants

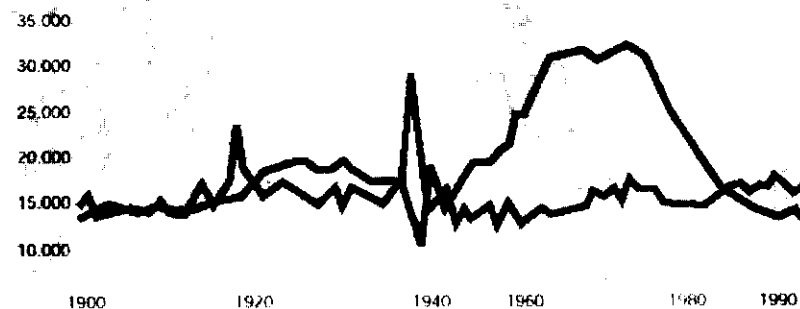
La població va baixar fa un any a 1.498.552 persones per primer cop des de 1960

La población en Barcelona

CIFRAS A 1 DE ENERO DEL 2001

Evolución de nacimientos y defunciones ■ Defunciones ■ Nacimientos

El Periódico, 21-4-01

Treball crearà una xarxa exterior per trobar treballadors CCOO proposa portar les oficines del servei públic d'ocupació a l'estranger

El Departament de Treball de la Generalitat està ultimant la creació d'una xarxa d'oficines d'informació i assessorament a treballadors en països d'Europa de l'Est, Llatinoamèrica i el nord d'Àfrica.

El Periódico, 28-2-01

**L'exèrcit s'obre als immigrants llatinoamericans
Se'ls exigirà un any de residència i seran nacionalitzats quan jurin bandera**

L'oferta als immigrants es produeix després del fracàs del Ministeri de Defensa
En la captació de nois espanyols com a soldats professionals.

Llei Orgànica dels drets del immigrants

1. Tots els estrangers menors de divuit anys tenen dret a l'educació en les mateixes condicions que els espanyols, un dret que comprèn l'accés a un ensenyament bàsic, gratuït i obligatori...
2. Els estrangers tindran dret a l'educació de naturalesa no obligatòria en les mateixes condicions que els espanyols. Concretament, tindran dret a accedir als nivells d'educació infantil i superiors...

Espanya necessita l'ingrés de 100.000 immigrants anuals

Un informe econòmic del Banco Bilbao-Vizcaya afirma que cal facilitar l'entrada a treballadors estrangers.

L'informe defensa que el nivell de benestar actual de la població no es pot continuar mantenint, només amb la producció i les cotitzacions de la població autòctona, ja que la població activa tendeix disminuir, mentre la població passiva va augmentant continuament:

Al nostre país la població estrangera representa l'1% de la població total, davant el 6% de França, i per tant no es pot esgrimir l'argument de la cohesió social o cultural per limitar la immigració a Espanya (...)

Aquesta situació (el dèficit de la població activa) no es resoldria, però es mitigaria amb un contingent de 1000.000 immigrants per any...

Ciutadans i entitats demanen una Comissió d'Immigració per afavorir la convivència a St. Sadurní

Un col·lectiu de ciutadans i entitats de St. Sadurní ha redactat un manifest a favor de la multiculturalitat, demanant a l'Ajuntament que promogui la creació d'una Comissió d'Immigrants que afavoreixi la convivència pacífica.

El manifest sorgí arran els incidents que evidencien el deteriorament de les relacions ciutadanes entre joves de la comunitat magribina i alguns de l'autòctona, que acabaren amb agressions. Vilaweb 1-8-01 (Edició: Vilafranca)

Oposició a una mesquita

La majoria de veïns del barri de l'Havana de la ciutat de Mataró s'han oposat a la construcció d'una mesquita en uns terrenys cedits per l'ajuntament.

Els veïns creuen que la instal·lació de la mesquita "devaluarà el valor dels pisos" que el consistori demana calma i assegura que pretén pactar la ubicació

El Periódico, 21-4-01

A l'hora d'aconseguir una feina, els empresaris haurien de donar prioritat:		
	Grau d'acord dels catalans i espanyols en %	
	Catalans 2000	Espanyols 1999
Als espanyols abans que als immigrants estrangers	62	63
Als homes abans que a les dones	12	21
A la gent d'aquí abans que a que a la dels altres llocs d'Espanya	40	49

Els catalans a l'enquesta europea de valors, Orizo, Francisco Andrés i Roque, Maria Àngels, Proa i Institut Català de la Mediterrània, Barcelona 2001

El que ha de fer el Govern amb la gent que ve aquí a treballar:		
	Admissió d'immigrants en %	
	Catalunya 2000	Espanya 1999
Deixar venir tothom que ho vulgui	10	18
Deixar venir la gent si hi ha llocs de treball disponibles	56	52
Establir límits estrictes al nombre d'estrangers que puguin venir	27	21
Prohibir l'entrada a la gent que ve d'altres països	1	8
No ho sap / No ho contesta	5	8

Els catalans a l'enquesta europea de valors, Orizo, Francisco Andrés i Roque, Maria Àngels, Proa i Institut Català de la Mediterrània, Barcelona 2001

Llei Orgànica General del Sistema Educatiu

Article 63

1. Amb l'objectiu de fer efectiu el principi d'igualtat en l'exercici del dret a l'educació, els Poders públics promouran les accions de caràcter compensatori en relació amb les persones, grups i àmbits territorials que es trobin en situacions desfavorables i proveiran els recursos econòmics per a aquest fi.
2. Les polítiques d'educació compensatòria reforçaran l'acció del sistema educatiu per tal d'evitar les desigualtats derivades de factors socials, econòmics, culturals, geogràfics, ètnics o d'una altra índole.

Xoc de cultures Sanitat impulsarà la via penal contra les ablacions

Cada dia
en el mundo...

6.000
niñas son víctimas
de una mutilación
parcial o total
de sus genitales

Entre el
25% - 30%
de las mujeres
mutiladas
presentan
luego
problemas
de salud a
causa de
la ablación

Se practica a
niñas de entre
4 y 12 años,
aunque en
algunos
lugares se
realizan a
bebés de
pocos meses

El **75%**
de los casos
son mujeres
de Etiopía,
Egipto, Kenia,
Nigeria, Sudán
y Somalia

MUJERES QUE HAN
SUFRIDO LA ABLACIÓN
DE CLÍTORIS

En Sierra Leona
90%

Denúncia judicial i "pedagogia". Aquestes són les dues mesures que proposa la Conselleria de Sanitat als pediatres o metges de família que descobreixin que una nena, ha estat objecte d'una mutilació parcial o absoluta del clítoris per raons culturals o religioses.

L'ablació obliga a plantejar els límits del dret a la diversitat cultural

El descobriment de nous casos d'ablació de clítoris a nenes d'origen africà residents a Espanya ha tornat a plantejar la qüestió de quins han de ser els límits del dret a la diversitat cultural: **cap argument pot exculpar la vulneració dels drets humans**

És cert que alguns costums (de pobles immigrants) són incompatibles amb els fonaments de la nostra civilització. El problema és que algunes de les nostres lleis i costums també ho són.

Aquestes persones tenen costums que vulneren drets fonamentals consagrats en la Declaració Universal dels Drets Humans (...) Ens podem preguntar si ells aconseguiran algun dia adaptar-se als nostres valors. Però i nosaltres? Arribarà el dia en que aconseguirem ser conseqüents amb aquests mateixos valors que de manera tan pomposa proclamem com a nostres?

L'ablació és l'extirpació parcial o total dels genitals femenins.

La mutilació afecta entre 85 i 114 milions de dones i nenes arreu del món, segons l'ONU. Hi ha 6.000 nous casos per dia.

La pràctica de la mutilació genital femenina regeix, d'una manera o altra, en uns 40 països: 25 d'africans, alguns del pròxim Orient i Àsia, segons l'UNICEF.

Entre el 25% i el 30% de les dones mutilades presenten més endavant problemes de salut a causa de l'ablació

L'ablació del clítoris respon a l'interès ancestral per controlar la sexualitat femenina.

Els límits de la tolerància

Catalunya ha viscut durant els últims anys diverses friccions socials per les diferències de costums amb els col·lectius estrangers.

França va prohibir l'us del mocador en diverses assignatures de l'escola pública

Les denúncies per ablació són únicament una part del xoc cultural que s'està produint a Catalunya i a tota Europa, durant els últims anys per l'arribada massiva d'immigrants procedents del continent africà, amb costums i religions molt diferents.

La "guerra del vel" a França

Després d'anys de polèmiques, el Consell d'Estat Francès va optar per restringir l'us del vel a les classes de gimnàstica i tecnologia perquè es considerava que "l'exercici de la llibertat d'expressió i de manifestació de les creences religioses no ha d'obstaculitzar la facultat per als ensenyants d'exigir que els alumnes portin roba compatible amb el bon desenvolupament dels cursos".

La *guerra del vel* va esclatar a final dels anys 80 amb l'arribada massiva a les escoles públiques de nenes de confessió islàmica. El problema és que aquestes nenes, influenciades per la radicalització dels seus pares, no només s'entestaven a utilitzar el mocador, sinó que fins i tot es negaven a participar en les activitats escolars que consideraven contràries a l'Alcorà. Els incidents es van saldar amb expulsions d'algunes alumnes dels centres escolars.

Tot i amb això, el Govern Francès es va negar a prohibir la utilització del mocador. A base de persuasió, el nombre de nenes afectades va passar de més de 2.000 a principis dels anys 90 a menys de 200 actualment, sobre 200.000 alumnes d'origen musulmà.

El Periódico, 6-5-01

Els límits del dret a la diversitat cultural

El dret a les diferències religioses i culturals té uns límits: els drets fonamentals consagrats per la Declaració dels Drets Humans de l'ONU

Totes les cultures tenen aspectes -lleis, costums o pràctiques- que contradueixen els drets fonamentals recollits en la Declaració dels Drets Humans de l'ONU: pena de mort, tortures, persecucions per motius polítics, ideològics ètnics o religiosos, genocidis i violacions massives en casos de conflictes ..., etc. encara són presents avui en molts països rics i pobres, democràtics o no. I no hem d'anar gaire lluny en el temps per trobar les matances massives més perverses de la Història de la Humanitat, en mans del nazisme o el llançament de bombes atòmiques contra ciutats indefenses, per part d'EUA, al final de la II Guerra Mundial. L'ablació tan sols és una més de les lacres que perduren en les nostres societats del s. XXI.

Per això no som ningú per condemnar d'altres pobles i cultures. Perquè cap poble ni cap cultura ha estat capaç de cometre els crims que ha comès la nostra anomenada "civilització cristiana occidental"

Per això hem de dir que si el dret a la diferència cultural no pot justificar l'ablació, tampoc cap altra raó -econòmica, política, religiosa ni de cap altre índole- no pot justificar, enlloc del món, la violació dels drets humans.

L'equip de la Revista

L'opinió d'un escriptor sobre la immigració: tesis i arguments

Aquí teniu un escrit sobre el fet de la immigració. En aquest escrit, Jaume Colomer ens dóna la seva **opinió** sobre aquest fet, però no ho fa directament, sinó que a més dels seus **arguments** n'utilitza de contraris per reforçar el que ens vol dir

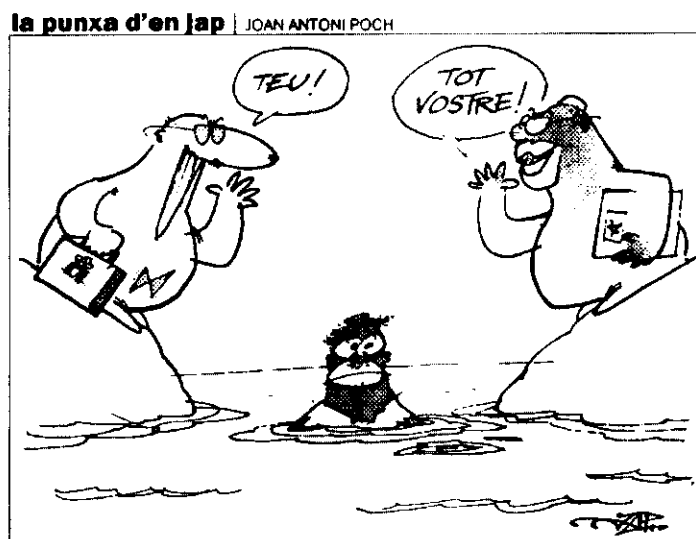
Llegiu-lo i analitzeu les seves paraules per tal de comprendre millor el text.

Hi ha gent que diu que caldria tancar les fronteres per tal que no vinguessin més immigrants, perquè ens treuen la feina i només ens porten problemes. Aquesta consideració segurament és fruit de la falta d'informació. Cada vegada està més demostrat que aturar les migracions econòmiques entre països és gairebé impossible. Si en un país fallen les condicions bàsiques per a viure, i la població augmenta fortament (al Magreb es calcula que en pocs anys hi haurà el doble d'habitants de 15 a 24 anys!) és inevitable que una part se'n vagi a un país més ric. I si aquest no vol reconèixer una part de les persones que li arriben, el que fa és augmentar el nombre de les que viuen irregularment. A més, a molts països rics falta mà d'obra per a moltes feines i, si sabem donar-los la mà, segur que els valors culturals dels nostres immigrants enriquiran els nostres. A banda d'això, cal tenir present que el futur del nostre planeta passa per la solidaritat i la cooperació, pel respecte a totes les diversitats.

Jaume Colomer

"Els immigrants estrangers que viuen a Catalunya" (fragment) Cavall Fort 752 (novembre 93)

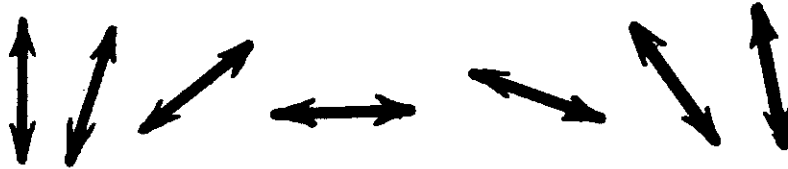
- ⇒ **A la primera frase s'expressa una tesi. Quina és aquesta tesi?**
- ⇒ **Està d'acord l'autor amb aquesta tesi? Quina frase és la que ho confirma?**
- ⇒ **Escriviu la tesi que defensa l'autor amb les vostres paraules.**
- ⇒ **L'autor utilitza arguments diferents per recolzar la seva tesi. N'heu de trobar quatre, com a mínim.**
- ⇒ **Dels arguments que heu trobat, quins són fets comprovables extrets de la realitat? Quins són creences o valoracions personals de l'autor?**
- ⇒ **Penseu altres arguments per a defensar la tesi de l'autor del text.**

Existeixen persones (o quadrilàters) normals?

La Matemàtica es una ciència abstracte, i encara que la vulquem aplicar a moltes coses de la vida, sempre caldrà emprar correctament els seus conceptes.

Vegem-ho amb un exemple: Sovint fem, per comoditat, les paraules *horitzontal* o *vertical*. Però cal saber que no són paraules matemàtiques. Aquestes dues paraules estan relacionades amb la Física o la Geografia. En Geometria (branca de la Matemàtica) totes les direccions tenen la mateixa importància. No existeix una direcció normal.

Cal reconèixer, però, que la nostra anatomia predisposa el cervell a donar més importància a les direccions *vertical* i *horitzontal*, degut a que "les portem sempre damunt". En efecte: Caminem *verticalment* (normalment!) i els nostres dos ulls són situats en una línia (imaginària) *horitzontal*. I quasi totes les coses construïdes pels humans (mobles, cases,...) prioritzen aquestes dues direccions, tal i com ho fa la pròpia Naturalesa: els arbres, la pluja, el mar, etc

Quadrilàters, i persones, normals?

Aquest "defecte" del nostre cervell pot ser perjudicial no solament a l'hora d'estudiar Matemàtica, sino també, quan volquem entendre o conèixer, a fons, la vida de les persones que ens rodegen. Comencem per un exercici geomètric:

Dibuixeu en un paper un **quadrilàter normal**

(En acabar el dibuix, podeu seguir llegint)

Es molt probable que hagueu dibuixat una d'aquestes figures:

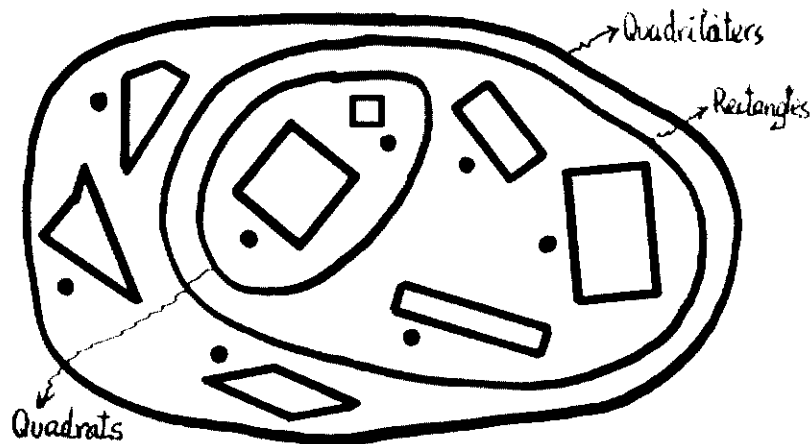
Recordeu la definició de **quadrilàter** : una figura tancada per quatre costats. Son quadrilàters les figures següents?

I aquestes altres?

⇒ **Observeu aquesta representació del conjunt dels quadrilàters (Pot haver-hi altres representacions, o contextes)**

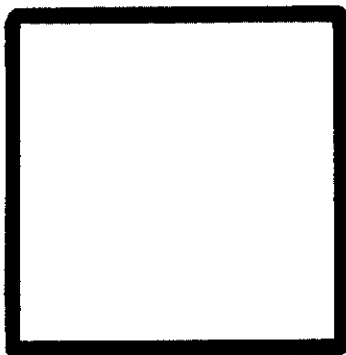

⇒ **Poseu falsa (F) o verdadera (V) a les frases següents:**

Tots els quadrats son rectangles	V
Tots els quadrilàters son rectangles	
Tots els rectangles son quadrats	
Hi ha quadrilàters que no son rectangles	
Hi ha més quadrilàters que quadrats	

Com seria un **quadrilàter normal** en aquest context?

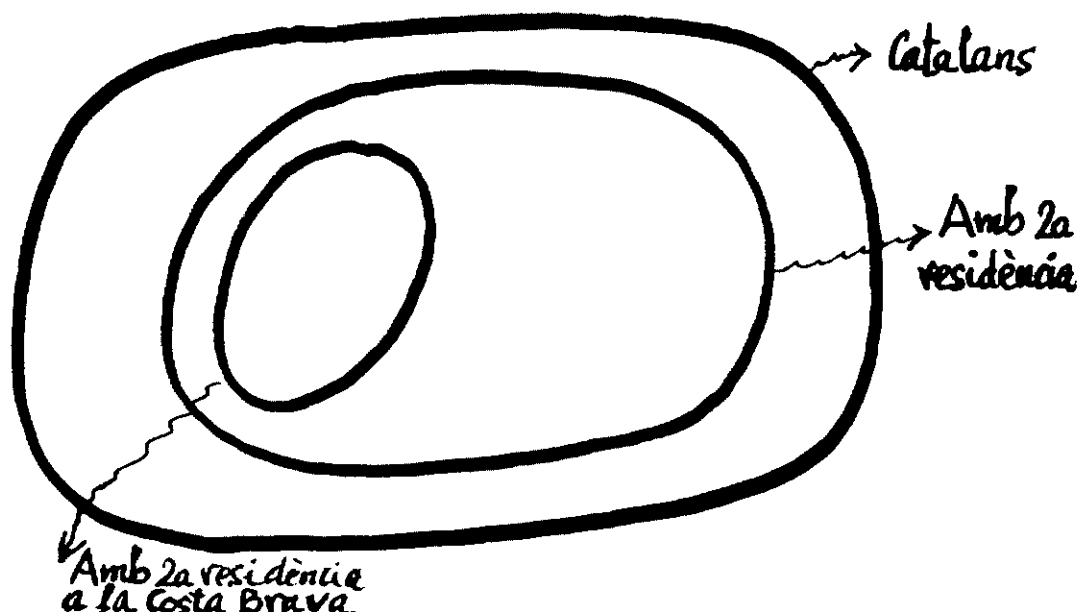
En Matemàtica, es normal el que no té altres atributs especials, i, pertant, el més abundant. Segons això, aquest quadrilàter no és un **quadrilàter normal**, ja que té altres atributs molt especials:

- Els quatre costats de la mateixa longitud
- Els quatre angles interiors de la mateixa amplitud
- Dos costats son paral·lels als altres dos

A més, els seus quatre costats estan situats *horitzontalment* (dos) i *verticalment* (els altres dos)

Observeu aquesta altra representació de conjunts, o context, de persones (En podríem haver triat d'altres)

⇒ En aquest context humà on estaria una *persona normal* ? Col·loqueu-hi un punt

⇒ Col·loqueu un altre punt en el lloc que ocuparia un *immigrant*.

Una persona catalana normal, matemàticament, és la que no té cap atribut especial i pertant la més abundant

⇒ Intenteu definir una persona catalana jove matemàticament normal. Com seria la seva casa? A que es dedicaria? Que faria en el seu temps lliure? Quant temps diari veuria la TV? Com es desplaçaria? On aniria de vacances? (Afegiu altres qüestions)

⇒ Els immigrants, estarien entre els catalans matemàticament normals? Per què?

Les migracions sempre han provocat canvis lingüístics

Els moviments de població d'un lloc a l'altre, sobretot si es desplacen grups nombrosos de gent que tenen una mateixa llengua, generen contactes lingüístics que poden arribar a suposar

- aportacions importants entre les llengües
- creació de dues comunitats separades
- substitució d'una llengua per una altra.

Cap el segle III abans de C. arribaren els romans a la península Ibèrica. Abans ja hi havien arribat els fenicis i els grecs, que van conviure amb els primers pobladors que s'anomenen ibers i celtas. Els romans es van anar instal·lant en tot el territori, convivint amb els pobladors de la península.

Al principi, el llatí - la llengua dels romans - es va posar al costat de les llengües indígenes i s'influïren mútuament.

En una segona fase, el llatí es va anar estenent i es va arribar a un **bil·lingüisme** (la gent parlava dues llengües, el llatí i la seva)

A la fi, el llatí es va imposar com a llengua del poble. És el que s'anomena la llatinització. Les paraules que el llatí va adoptar de les antigues llengües peninsulars són el substrat. D'aquelles llengües antigues de la península només queda el basc, ja que el fet que els seus pobladors visquessin entre muntanyes, va fer difícil la seva llatinització.

Fins al segle V, el llatí es mantingué com a llengua comuna a tot l'imperi. En aquesta època, les invasions germàniques van trencar la unitat política de Roma i els vincles entre els pobles es van afeblir. El llatí parlat a cada país va anar evolucionant de manera diferent, fins a convertir-se en les actuals llengües romàniques (català, castellà, francès, italià, galaico-portuguès, occità, sard, reto-romànic i romanès)

A partir d'aquell moment i amb els moviments de poblacions en unes i altres direccions, el català va anar rebent influències de les diverses llengües que hi van entrar en contacte. Així trobem que una llengua com el català té moltes paraules sorgides d'aquells contactes:

De les llengües que hi havia en el territori abans que hi arribessin els romans, en queden algunes paraules

- D'origen **celta**: carro, camisa, Besalú, Salardú, Vallabriga...
- De la llengua dels **ibers**, que sembla que té alguna semblança amb la llengua basca: carabassa, esquerra, estalviar, xarrupar, Andorra... I molts topònims sobretot en pobles del Pirineu.
- Del **grec**, encara que la majoria de paraules d'origen grec que ens queden les van portar els romans: aire, pedra, oliva, cronòmetre, escola, Empúries...

Quan el llatí anava prenent els trets propis que configurarien el català, hi van influir altres llengües, ja que hi va haver moviments de població entre uns països i altres, sobretot perquè els que venien s'instal·laven en el territori. De les llengües que parlaven els qui anaven venint, també se'n van assimilar al català algunes paraules

- Del **germànic**: blanc, guerra, bandera, sabó, esquena, Arnau...

- De l'**àrab**: gatzara, cotó, alquímia, safareig, setrill, Almacelles, Benicarló...

Un cop el català ja fou una llengua diferenciada del llatí, va continuar rebent influències de les llengües que hi entraven en contacte a través de les gents que anaven i venien:

- Del **francès**: sofà, clixé, jardí, croqueta...
- De l'**occità**: batlle, bosc, empaitar, bacallà...
- De l'**italià**: comediant, batuta, medalla, piano...
- Del **castellà**: amo, esmorzar, enfadar, gandul, llàstima...
- A través del castellà, de les **llengües indígenes d'Amèrica**: cacau, xocolata, tabac, lloro, tomàquet...
- De l'**anglès**: bistec, càmping, futbol, boicot...

L'estudi de l'origen de les llengües romàniques, entre elles el català, ens mostra com les llengües poden arribar a desaparèixer. I també veiem que les llengües evolucionen, per un costat quan apareixen conceptes nous (com en el cas de la informàtica actualment), i d'altres vegades les paraules d'una altra llengua desplacen les paraules de la llengua del país.

Les migracions també han deixat la seva petjada en la gastronomia

Entre les aportacions culturals que fan els immigrants quan s'instal·len a viure en un altre país hi ha l'aportació gastronòmica. Per exemple a Catalunya ja és molt habitual prendre gazpatxo, quan de fet fa 50 anys ningú sabia el que era. I ara també comença a ser freqüent el cus-cus, plat típic del Nord d'Àfrica.

Us donem les receptes d'aquests dos plats per tal que, si en seguiu les instruccions, pugueu tastar-los.

Gazpatxo

El nom original és *gazpacho*, però degut a la seva implantació, i a l'èxit que té, s'han catalanitzat les grafies i la fonètica i en diem **gazpatxo** neutralitzant la primera a en vocal neutra i la o en u i sonoritzant la z, que fem com una s sonora.

Hi ha moltes variants de gazpatxo, i aquesta és una d'elles.

Ingredients:

300 gr de tomàquets vermells	1 ceba
1 pebrot	1 cullerada soperera d'oli
1 cogombre	3 cullerades soperes de vinagre
1, 2 o tres alls, segons el gust de cadascú.	sal

Preparació

- Renteu i talleu a trossos tots els ingredients: els tomàquets i el pebrot, sense llavors, el cogombre la ceba, tot pelat, i es tritura. Si es vol ben fi es passa per un colador xinès, o per un passapurés fi.
- Aixafeu els alls al morter, barregeu-los amb la sal, l'oli i el vinagre, i ajunteu-ho tot amb les verdures triturades.
- Guardeu-lo a la nevera per servir-lo ben fred.
- Es pot servir acompanyat de pebrot, cogombre i ceba talladets petits i quadrets de pa fregit.

Cus-cus de verdures

El nom d'aquest plat va arribar primerament en francès *cous-cous*, en castellà se'n diu *cuz-cuz*, però en català l'escrivim **cus-cus**. Aquest plat és el menjar tradicional de l'Àfrica del Nord i sembla ser que té un origen molt remot. Amb aquest plat passa com amb l'escudella, cadascú el fa a la seva manera i cada ciutat, poble o família té la seva recepta. Sigui quina sigui la manera de preparar-lo, constitueix un menjar força complet i molt apreciat.

Ingredients:

1 kg de cus-cus o sèmola	2 carbassons
500 gr de carn, preferentment de xai.	1 tros de carbassa vermella
2 cebes	una mica de safrà, pebre vermell i pebre negre
5 pessics de julivert	1 cullerada soperera de mantega
3 pessics de sal de cuina	oli d'oliva
2 tomàquets	1 lliura (400 gr) de cigrons
4 pastanagues	
1 albergínia	

Preparació

- Sofregiu la carn en una cassola, amb oli d'oliva i mantega, pebre, sal i safrà.
- Després afegiu-hi les cebes ratllades. Un cop la ceba ha agafat color, afegiu-hi aigua fins a cobrir-ho.
- Talleu totes les verdures a trossets petits: els tomàquets, les pastanagues, l'albergínia, els carbassons i la cardassa. Un cop tallades, barregeu-les amb el guisat al guisat i cal vigilar que no hi falti aigua.
- Quan hagi fet xup-xup 10 minuts, afegiu-hi els cigrons cuits.
- Deixeu-ho coure tot junt fins que les verdures estiguin cuites.
- La sèmola és millor tenir-la de preparació instantània. Un cop estigui preparada, s'hi barregen panses petites i canyella en pols.

Es menja junt amb la carn i les verdures, ben calent, i s'acompanya amb te a la menta.

Observeu que per tal de poder fer un plat, ens cal tenir-ne la recepta i que les receptes de cuina tenen una estructura concreta:

- **Ingredients**, que consisteix en un llistat de tot el que és necessari per elaborar el plat.
- **Preparació**, que, com pretén que facis el que et diu, acostuma a estar en el temps verbal imperatiu.
- També hi poden haver il·lustracions o fotografies per tal que es vegi més clar com ha de quedar el plat.

⇒ Entre tots els amics i amigues podeu fer un llibre de cuina. Cadascú escriu una recepta, i en fa còpies per a la resta.

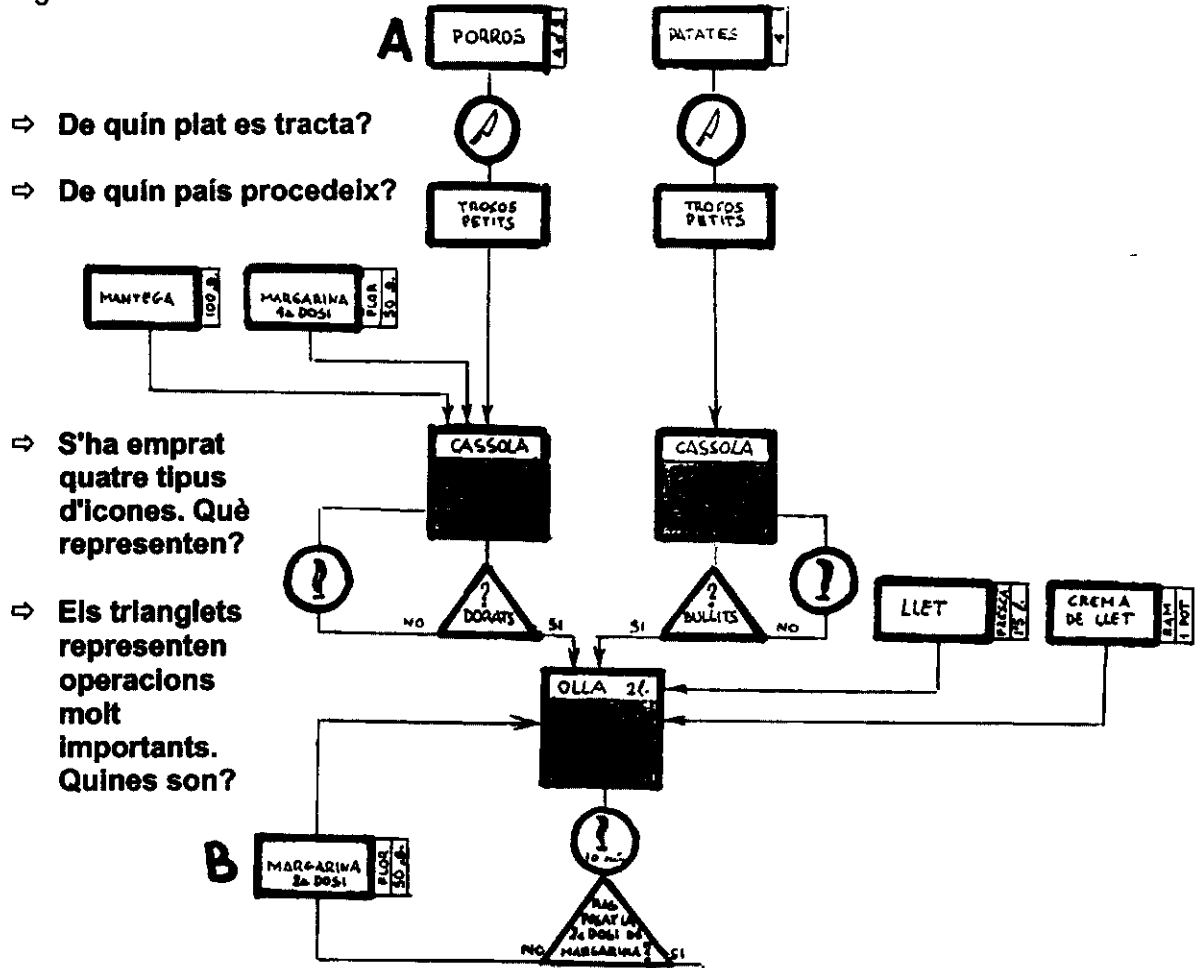
Ah! i bon profit!

Quin és el nom i la procedència del plat X?

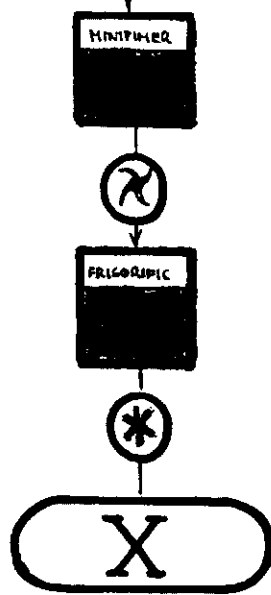
Es cert que una imatge val més que mil paraules? Doncs la Matemàtica ens ensenya a realitzar i interpretar tota mena de gràfics. Per exemple el gràfic següent, on es representa la manera d'elaborar un plat bastant conegut.

Segons aquest gràfic, es comença per col·locar porros, trossejats, en una cassola, i patates, també a trossos, en una altra cassola...i s'acaba amb l'ús del minipimer i el frigorífic.

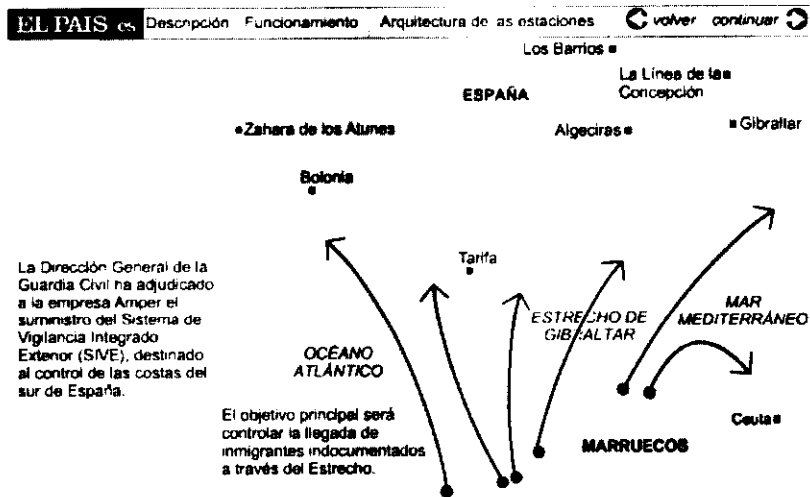

Us donem dues pistes:

- El nom d'X recorda una una aigua mineral
- X també es pot preparar substituint A per carbassons i B per formatge manxec

Es posible i adient controlar el tràfic de pasteres per l'Estret de Gibraltar?

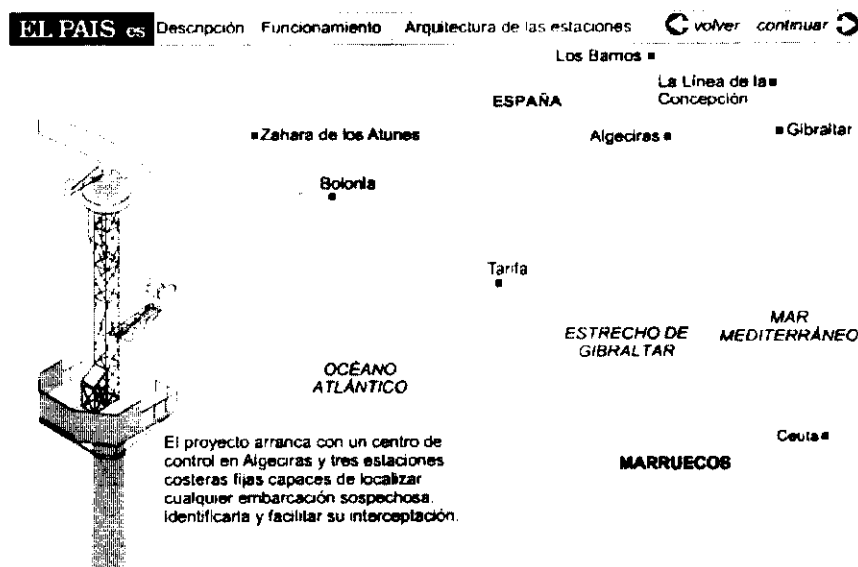
El Pais

Martes, 27 de marzo de 2001

Las pateras y las lanchas de droga podrán ser identificadas a cinco kilómetros de distancia

J. A. RODRÍGUEZ | Madrid

El proyecto de cierre electrónico del Estrecho, donde transitan el grueso de las pateras con inmigrantes o drogas, comenzará a funcionar este verano. La Guardia Civil tiene previsto poner en marcha entre junio y julio la primera torre piloto del Sistema Integral de Vigilancia Exterior (SIVE), desarrollada por la empresa Amper. Las torres dispondrán de radar, sistemas de visión nocturna y diurna y comunicadores para localizar a 10 kilómetros de la costa cualquier embarcación sospechosa y tenerla identificada e interceptada a cinco kilómetros de la playa.

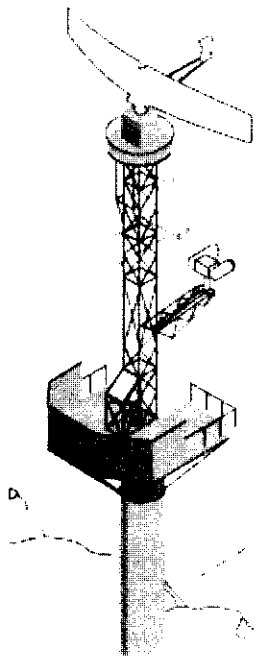

El proyecto de vigilancia electrónica del estrecho de Gibraltar se viene desarrollando desde hace ya varios años. No obstante, ya desde el año pasado se está manos a la obra para que el cierre del Estrecho esté completado en el año 2004 tras haber completado una inversión de 20.000 millones de pesetas. Este año está previsto un gasto de 3.500 millones. El objetivo es la detección de cualquier embarcación "a una distancia de 10 kilómetros de la costa, haciendo posible su plena identificación a cinco kilómetros", según precisó López Valdivielso en la Comisión mixta Congreso-Senado sobre drogas celebrada la semana pasada.

EL PAIS es Descripción Funcionamiento Arquitectura de las estaciones [Volver](#) [continuar](#)

Funcionamiento del sistema

Velocidad del blanco: 13 nudos. Trayectoria perpendicular a la costa.

Seguimiento y coordinación

Despacho de recursos. El operador asigna las unidades que estén operativas más cercanas al objetivo.

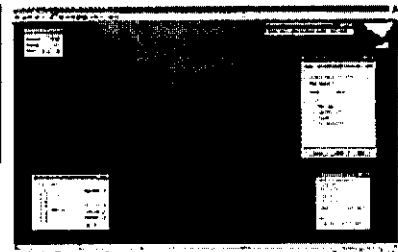
Distancia: 10 km
Minuto: 12

Puntos probables de desembarco

Nombre	Distancia	Tiempo
Playa de la Peña	0,500 km	00:28:20
Playa de Los Lances	0,857 km	00:28:10
Playa de Tarifa	0,465 km	00:20:20

Unidades próximas

	Distancia	Estado
Patrulla 1	1,195 km	En servicio
Patrulla 2	1,054 km	En ruta
Helicóptero	2,458 km	En servicio

Tres estaciones costeras

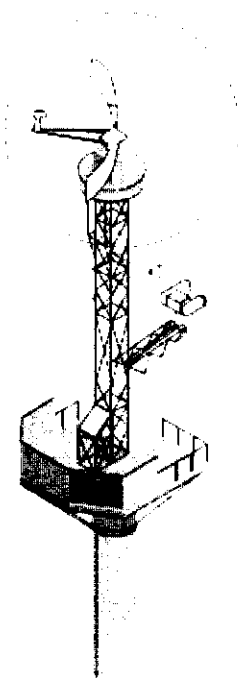
El proyecto arrancará con tres estaciones costeras fijas y un centro de control, situado en Algeciras (Cádiz). Las torres disponen de un radar, cámaras de visión nocturna y diurna y una cámara infrarroja, que detecta 'hasta un máximo de 17 millas de distancia, [casi a la salida de Marruecos], el calor de un cuerpo humano o de un motor', eliminando 'todo lo que no tenga similitud con una patera, incluido el oleaje que puede dar señales equivocadas', asegura Amper. Precisamente, la discriminación del oleaje y la débil estela de calor que deja una patera han sido dos de los mayores problemas con que se ha encontrado el prototipo durante los 24 meses que ha estado sometido a estudios y pruebas.

La torre, cuando localiza en sus pantallas una imagen o una fuente de calor sospechosa, incluidos naufragos, envía una señal de alerta al centro de mando, que estará dirigido por la Comandancia de Algeciras, para que ésta ponga en marcha medios terrestres y marítimos para la interceptación. La intención es no tener que dedicar al grueso de la tropa a otear el horizonte!!!.

El proyecto se probará primero en el Estrecho, aunque la pretensión es extenderlo a toda la costa andaluza (seis estaciones fijas y otras varias transportables) y, posteriormente, al archipiélago canario. Italia, Polonia, Estados Unidos y Portugal (donde ya se ha efectuado una demostración del SIVE) ya se han interesado por el proyecto de la Guardia Civil, al igual que los Emiratos Árabes, Chile y Omán también han reclamado información.

EL PAIS es	Descripción	Funcionamiento	Arquitectura de las estaciones
------------	-------------	----------------	--------------------------------

Arquitectura de las estaciones:

Sistema de comunicaciones

Equipos de enlace de microondas o fibra óptica con el Centro de Mando y Control, que incluyen la posibilidad de cifrado.

Subsistema de radar

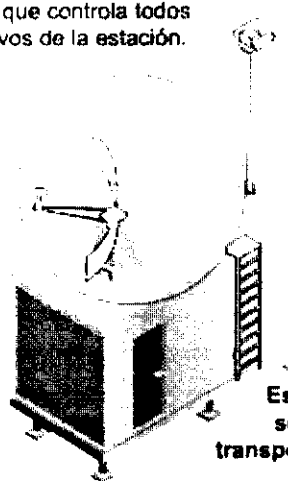
Basado en un radar de vigilancia costera. Dispone de una antena de giro continuo y un procesador radar con interface de datos vía ethernet.

Controlador de estación

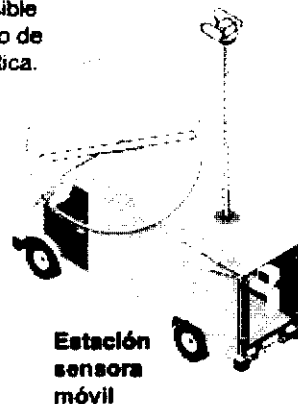
Procesador que controla todos los dispositivos de la estación.

Sensor optrónico

Capta imágenes en banda infrarroja y visible. Es posible seguir u blanco de forma automática.

Estación sensora transportable

Estación sensora móvil

- ⇒ Us sembla molt segur aquest sistema de control? Feu un llistat de situacions que poden minvar l'eficàcia d'aquest sistema de control d'entrada d'immigrants per l'Estret. Per exemple (un fet que ja ha succeït): l'aparició simultània de moltes més pateres que patrulles té la Guardia Civil? Expliqueu què passaria en cada situació.
- ⇒ Una part del Sistema Integral de Vigilancia Exterior (SIVE) costarà prop de 120,20 milions d'Euros. (20.000 milions de pta). Se us acut una altra manera, d'invertir aquesta quantitat de diner, que canalitzi el tema de la immigració d'una forma més eficaç, justa i duradora?
- ⇒ L'història de l'humanitat ens recorda altres intents de construir barreres per tal d'evitar desplaçaments massius de poblacions: el *limes* romà, la Gran Muralla Xina o el Teló d'acer. Cerqueu les dates, i altres informacions, sobre aquests tres cassos.

Les llargues migracions d'algunes plantes conreades

Les plantes conreades han participat en les grans migracions humanes, sia transportades per aquestes migracions de pobles, sia recollides per viatgers intrèpids, o, simplement, traspassades de veí en veí, durant moltes generacions. A més, els canvis de clima i de context cultural va sotmetre les plantes a requeriments molt diversos, i això va facilitar l'aparició de noves varietats. Actualment les migracions de varietats cultivades es produeixen més ràpidament i amb un abast global, com les mateixes migracions humanes.

Moltes plantes conserven, en el seu nom científic, la referència a l'origen que se'ls atribueix tradicionalment: el taronjer es diu *Citrus sinensis*, en raó del seu origen a la Xina, el presseguer s'anomena *Prunus persica* per la seva ascendència persa, i l' albercoquer, *Prunus armeniaca* per procedir d'Armènia. Del Caucas o de l'Orient mitjà es suposa que procedeixen el llimoner, el perer i les granades.

Els ceps varen ser introduïts a Europa a través de Grècia. Més endavant el romans els varen acabar d'escampar per tota la Mediterrània, la Gal·lia i les valls del Rin i el Mosela, a la Germania, on van aconseguir que donessin fruit. Els àrabs varen difondre el conreu del cotó en substitució del lli (la fibra vegetal més estesa a l'antiguitat) i, des del lemen, varen escampar, arreu, el conreu del café. Fins i tot l'olivera no seria un dels símbols de l'agricultura mediterrània si fenicis, grecs i romans no l'haguessin escampat per les seves ribes. **Es pot afirmar, per tant, que les migracions d'espècies conreades han provocat un important increment dels recursos agrícoles de la humanitat.**

Alguns dels fluxos migratoris humans més importants van ser els dirigits vers el Continent americà, i la seva transcendència es va manifestar, també, en l'intens intercanvi d'espècies agrícoles que va provocar. En efecte, de l'antic món van arribar a Amèrica el blat, la canya de sucre i el café, entre altres, i de retorn cap Europa varen emportar-se la patata i el tomàquet, entre les més importants.

A tots aquests exemples de vegetals que acompanyaren les migracions humanes caldria afegir també les espècies animals que varen acompanyar els grups humans en les seves migracions per tot els continents.

- ⇒ **Com ja sabeu cada planta requereix una cura diferent. Per exemple, les que venen de llocs on plou molt necessiten, lògicament, més aigua. Creieu que entre les persones, procedents de països diferents al nostre, es poden produir situacions semblants? Citeu exemples.**
- ⇒ **Junt amb el conreu d'algunes noves varietats vegetals (com l'arròs i altres) els pobles que les varen portar també introduïren noves i millors tècniques de conreu, especialment els sistemes de regadiu. Citeu alguns exemples de tècniques, eines o aparells agrícoles i els països de procedència.**

Animals que emigraren sense ser migratoris

Hi ha animals als que la seva pròpia naturalesa els predisposa per a les migracions. Els més coneguts (però no els únics!!) són els ocells. Però hi ha també molts animals que han fet grans recorreguts, i han estès les seves poblacions per tots els continents, sense ser migratoris de mena. D'aquests, es podria dir que han emigrat de la mà dels humans.

Moltes espècies animals varen acompanyar els grups humans en les seves migracions per tot els continents. El primer cas conegut és el gos, l'únic animal domesticat pels pobles més primitius, als quals va acompanyar durant les primeres grans migracions. A la taula trobareu més exemples d'aquest tipus.

Procedència dels principals animals domèstics

Època	Animal domèstic	Zona d'origen
14.000-12.000 a. C.	Gos	Amèrica del Nord. Europa, Àsia
8.000 a. C.	Cabra	Orient Mitjà
7.200 a. C.	Ovella	Orient Mitjà
7.000 a. C.	Vaca	Iran, Europa: Grècia, Turquia...
7.000 a. C.	Porc	Europa, Àsia
5.000 a. C.	Oca xinesa i oca grisa	Àsia
5.000 a. C.	Conillet d'Índies	Amèrica del Sud (Andes)
4.000 a. C.	Alpaca	Amèrica del Sud (Andes)
4.000 - 2.000 a. C.	Cavall	Àsia Central, Ucraïna
	Ase	Àfrica (Núbia, Somàlia)
3.000 a. C.	Dromedari	sud de Aràbia
	Camell	Àsia central
3.000 - 2.000 a. C.	Gat	Egipte, Europa
3.200 - 1.400 a. C.	Gallina	Sud-est de Àsia, Índia, Xina
(?)	Gall d'indi	Mèxic (Oaxaca)
(?)	Pintada	Àfrica subsahariana
100 aC.	Conill	Roma (Itàlia)

⇒ Observant aquesta llista es pot comprovar que molts animals han estat especialment importants per la humanitat. Quins i per què?

Tristament, al llarg de la història, algunes persones també han estat traslladades d'un continent a l'altre, de la mà d'altres humans, fent grans recorreguts contra la seva voluntat.

⇒ Sabeu de què estem parlant? Esmenteu alguns exemples.

⇒ Quins noms tenen, o han tingut, aquest tipus de pràctiques?

Les conseqüències de les migracions

- ⇒ **Cadascú llegirà atentament aquest text sobre *Les conseqüències de les migracions*.**
- ⇒ **Després indiqueu, amb colors diferents, damunt les entrades del text (□), com valoreu globalment cadascuna de les conseqüències:**
 - Positives (verd)
 - Negatives (vermell)
 - Ni positives ni negatives (groc)
- ⇒ **Per acabar seleccioneu cinc notícies de premsa de la llista del començament d'aquest quart apartat, i digueu, per a cadascuna, les conseqüències que li corresponguin en la llista següent.**

1. Conseqüències per al país d'origen:

1.1 Per al Govern

- Disminució de la bossa d'atur. Això provoca el descens de la conflictivitat i la pressió social contra el Govern, en haver-hi menys gent descontenta.
- Ingres de divises que els emigrants envien a les seves famílies: els governs obtenen moneda estrangera (divises) per als intercanvis comercials internacionals.

1.2 Per al conjunt del país

- Pèrdua d'una part de la població, sovint la més jove, dinàmica i emprenedora.
- Ingres de divises que els emigrants envien a les seves famílies: el país es beneficia globalment d'uns diners que venen de fora i es gasten dins.
- "Efecte crida": l'exemple dels emigrants que envien diners, que tornen a casa de vacances (pagades), en cotxe, portant regals, etc. provoca en els seus familiars, amics i compatriotes, el desig de millora social i d'emigrar, també, als països on aquells han prosperat.

1.3 Per a "determinades màfies"

- Enriquiment il.legal de determinades "màfies" que s'aprofiten dels immigrants obligant-los a pagar preus abusius per facilitar-los l'entrada il.legal en un país determinat,

2. Conseqüències per a les persones i famílies emigrants

- Ingres de divises que els emigrants envien a les seves famílies: les famílies dels emigrants es beneficien directament d'aquests diners; en segon lloc,
- Trencament familiar, en separar-se els membres de les famílies (encara que de vegades una part o tota la família més propera es torna a retrobar en el país d'origen o en el d'acollida)
- Dificultats i perills en els viatges clandestins:
 - Cost molt elevat per a les seves economies modestes: de vegades han de reunir els estalvis d'anys, per poder pagar les màfies que els introdueixin clandestinament en un país estranger.
 - Viatges llargs i penosos en pateres, o camuflats en pèssimes condicions en camions de transport.

- Perill de quedar-se "penjat" si les coses no surten com era previst: de ser detinguts i retornats al seu país, de perdre tots els diners invertits a canvi de res sense possibilitat de reclamar.
- Perill de ser enganyats i obligats a treballar en condicions d'esclavatge o a prostituir-se, per pagar els deutes contrets amb les màfies.
- Perill, en alguns casos, de perdre la vida en les pateres al mar, o en els camions de transport.
- Dificultats d'assentament i d'integració en el país d'acollida a causa
 - dels entrebancs legals per obtenir papers i regularitzar la seva situació,
 - dels problemes per trobar feina i vivenda en condicions dignes,
 - del desconeixement de la llengua i del xoc davant una cultura diferent,
 - de la marginació i l' **actitud xenòfoba** d'una part de la població del país receptor,
- Sobreexplotació per part d'empresaris sense escrúpols: alguns s'aprofiten de la situació de precarietat i d'ilegalitat de les persones immigrades per imposar-los jornades i condicions de treball abusives a canvi de sous de misèria.
- Sentiment d'inferioritat, en haver de realitzar les pitjors feines, viure en els pitjors habitatges i haver de viure, de vegades, del suport solidari dels altres.
- Desarrelament de la pròpia família, del propi país, de la pròpia cultura.
- Soledat: sovint els immigrants es senten sols, lluny de casa i de la gent que estimen.
- Treball, vivenda i benestar: moltes persones emigren amb la idea de treballar uns quants anys i fer diners per retornar a casa seva; d'altres, pensen arrelar i trobar "el seu lloc sota el sol"...; en qualsevol cas aconseguir feina i vivenda, pels que fugen de l'atur crònic del seu país, ja suposa una millora important.
- Escola gratuïta per als seus fills fins als setze anys, i possibilitats de continuar estudiant.
- Serveis sanitaris gratuïts per a tothom i seguretat social per als qui tenen els papers regularitzats.
- Garanties polítiques de llibertat i seguretat: molts immigrants vénen de països amb règims autoritaris, on no es respecten la llibertat i els drets de les persones.
- Protecció sindical.
- Solidaritat i ajut per part d'ONG's i d'altres institucions i persones

3. Per al país receptor

3.1 Per al Govern

- Atenció a les necessitats escolars, religioses, culturals dels emigrants, sobretot pel que fa a la dotació de les escoles: infants i adolescents immigrants, que sovint han estat mal escolaritzats i desconeixen la llengua i la cultura del país, necessiten una atenció especial.
- Deure de facilitar la integració social de les persones immigrades, de vetllar pel respecte dels seus drets i per la bona convivència, especialment en situacions conflictives.

3.2 Per al conjunt del país

- Creació de riquesa: el treball dels immigrants aporta, en conjunt més beneficis econòmics que no pas despeses, per als països rics.

- Augment de la població activa: l'entrada d'immigrants permet augmentar la població activa dels països rics; aquests països, com el nostre, tenen un creixement de la població inferior a les necessitats de mà d'obra que genera l'activitat econòmica. La immigració soluciona aquest problema.
- El treball dels immigrants permet continuar mantenint el sistema actual de pensions:
El fons per pagar pensionistes i jubilats s'alimenta de les cotitzacions d'empreses i treballadors; cada vegada hi ha més gent jubilada que viu més anys i, per tant, que cobra més temps sense treballar; si el nombre de persones que treballen no augmenta o encara disminueix, d'on sortiran els diners per pagar les pensions de la Seguretat Social?
- Realització de tasques que poca gent està disposada a fer: recollida d'escombraries, treballs temporers de recol·lecció al camp, treballs en la construcció, i obres públiques, etc.
- Realització de treballs especialitzats en la indústria o la mineria, dels quals hi ha manca en períodes determinats.
- "Efecte crida": l'exemple dels immigrants que envien diners, que tornen a casa de vacances (pagades), en cotxe, portant regals, etc. provoca en els seus familiars, amics i compatriotes, el desig d'immigrar, també, als països on aquells han prosperat.

3.3 Per als empresaris

- Satisfacció de les necessitats de mà d'obra (més barata, poc conflictiva i disposada a acceptar pitjors condicions laborals que la gent del país)
- Augment fraudulent del beneficis: alguns empresaris sense escrúpols, especulen amb la situació no regular dels immigrants per imposar-los condicions i sous abusius.

3.4 Per a la convivència social

- Por a la competència laboral: hi ha gent que té por que l'arribada d'immigrants els resti possibilitats de trobar feina en un mercat de treball on ja hi ha atur. Això, que pot ser cert en alguns casos particulars, no es pot afirmar amb caràcter global, donat que hi ha manca de mà d'obra en sectors que no es cobreix, malgrat l'atur.
- Mestissatge, interculturalitat:** la convivència de gent de diversos orígens, de parles i cultures diverses, facilita la interculturalitat i el mestissatge, és a dir les influències mútues, la barreja d'elements de les cultures diverses i, sobretot el coneixement i la capacitat de comprensió i entesa...

Però davant d'aquests fenòmens no tothom s'hi situa de la mateixa manera:

- Hi ha gent que té por a la pèrdua de la pròpia identitat cultural, que creu que una cultura feble com la catalana, amb l'entrada massiva d'immigrants procedents d'altres cultures, corre el risc d'afeblir-se encara més i de desaparèixer a la llarga. A algunes persones, aquesta por els porta a adoptar actituds xenòfobes.
- Hi ha gent a qui importa poc o gens que les llengües i cultures febles o minoritàries com la catalana puguin estar en perill de desaparèixer, a la llarga, perquè pensa que aquest és un procés irreversible, i defensa el mestissatge i la interculturalitat, sense més, com a expressió d'un procés de sorgiment d'una cultura universal.
- Hi ha gent que creu, en canvi, que el mestissatge de les persones, de les llengües i de les cultures és un fenomen inevitable (i que sempre s'ha donat);

que és positiu perquè ens apropa i ens fa solidaris; però que cal fer compatible la cultura humana universal amb el respecte i la defensa de les diferències culturals, que no es pot confondre la "cultura universal" amb la "uniformació cultural", perquè és la diferència el que ens enriqueix.

- ❑ Actituds de rebuig: la presència d'immigrants provoca actituds xenòfobes i racistes en algunes persones i grups ja predisposats, però també genera solidaritat: molta gent, particularment o a través d'organitzacions, dóna suport a les persones immigrants, des dels barris, les parròquies, els sindicats i ONG's, o manifestant-se pels carrers en situacions de conflicte.
- ❑ Xocs de cultures. La convivència de cultures diferents comporta, de vegades, situacions de conflicte, en xocar els costums i les creences de les persones immigrants amb valors fonamentals o lleis de la comunitat autòctona. Darrerament han saltat als mitjans de comunicació conflictes entorn del ritual de l'ablació - amputació parcial o total dels genitals femenins- practicada en les nenes, per algunes cultures; o bé entorn de la utilització del vel islàmic, o entorn d'altres pràctiques discriminatòries contra la dona...

Conclusions i preguntes claus

Ara ja tenim una idea sobre quins aspectes de les migracions són beneficiosos i quins altres són rebutjables i nefastos. Amb tot, subsisteixen alguns interrogants que hem de tenir en compte abans d'elaborar les conclusions:

- ⇒ **Els Governos han de limitar i impedir l'entrada d'immigrants als seus països, en la mesura que considerin la demanda "excessiva"?**
- ⇒ **Si no limiten l'entrada, no es donarà una entrada massiva d'immigrants que no es pugui absorbir per manca de llocs de treball, d'habitatges, de recursos...?**
- ⇒ **Si la limiten, què passa amb la *Declaració Universal dels Drets Humans* proclamada per les Nacions Unides, i ratificada per tots els estats membres de l'ONU ?**

Declaració Universal dels Drets Humans

Art. 1

Tots els éssers humans neixen lliures i iguals en dignitat i en drets...

Art. 23,1

Tothom té dret al treball...

Art. 22

Tothom, com a membre de la societat, té dret a la seguretat social i a obtenir, mitjançant l'esforç nacional i la cooperació internacional, i segons l'organització i els recursos de cada Estat, la satisfacció dels drets econòmics, socials i culturals indispensables per a la seva dignitat i per al lliure desenvolupament de la pròpia personalitat

Art. 25,1

Tothom té dret a un nivell de vida adequat que li asseguri la salut i el benestar, a ell i a la seva família, incloent-hi l'alimentació, el vestit, l'habitatge, l'assistència mèdica i els serveis socials necessaris...

- ⇒ **És just que milions de persones hagin d'emigrar del seu país per satisfer els drets econòmics, socials i culturals indispensables per a la seva dignitat i per a lliure desenvolupament de la pròpia personalitat ?**

Hem vist com la causa principal de l'emigració massiva, és la pobresa del milions de persones que viuen en els països subdesenvolupats Per això molts analistes pensen que el problema de l'emigració no té solució amb l'actual estat de coses al món. Vegem-ho:

- Més del 75% de la població mundial -uns 4300 milions de persones- pertany a països del Tercer Món.
- Aproximadament, un 23% de la població del planeta viu als països rics i absorbeix un 85% de la riquesa mundial, mentre l'altre 77% només disposa de 15% de la riquesa global.

- La diferència entre els recursos econòmics dels països rics i els dels països pobres tendeix a augmentar contínuament: això significa que els països rics cada vegada acumulem una part més important de la riquesa mundial.
- En un món globalitzat, també es globalitza la informació: cada vegada més, els milers de milions de pobres del món saben i veuen a través dels mitjans de comunicació com es viu en els països rics.

- ⇒ **No és lògic pensar, doncs, que cada vegada hi haurà més persones, milions de persones, que faran el que calgui per emigrar al Nord?**
- ⇒ **L'existència de milions de persones al món i de països sencers sense recursos i sense esperança no és, a més, un perill per a la pau mundial?**
- ⇒ **No seria intel·ligent -a més de just i solidari- dedicar importants esforços per ajudar al desenvolupament dels països pobres per tal que la gent pugués viure amb dignitat a casa seva i no hagués d'emigrar massivament?**

Fins aquí heu pogut veure que la immigració, com qualsevol altre fenomen social complex, té múltiples cares i requereix una anàlisi rigorosa des de diversos punts de vista i no només des de l'òptica de l'interès immediat o des de la nostra perspectiva. Aquesta és la gran dificultat de l'anàlisi dels problemes socials: **com que ens afecten , sovint ens resulta difícil de ser "objectius" i ens deixem portar pels nostres interessos individuals i de grup, i per prejudicis socials establerts.**

Ara, a partir de tots aquests documents que us hem facilitat, -i d'altres elements de que pogueu disposar-, us replem a fer "la vostra" anàlisi i "la vostra" reflexió, a cercar "les vostres" respostes, a contrastar "la vostra opinió" amb la dels altres i a elaborar les conclusions entre tots.

Finalment us proposem d'obrir un debat sobre les preguntes que ens féiem al principi:

- ⇒ **La immigració és un fenomen nou d'ara?**
- ⇒ **És un fenomen exclusivament nostre, d'aquí, de Catalunya i Espanya?**
- ⇒ **És tan sols un fenomen que afecta exclusivament l'espècie humana?**
- ⇒ **Quin és el seu origen i de quines necessitats sorgeix?**
- ⇒ **Quins problemes genera i quines solucions exigeix?**

